

Poliisin pää on arvokas!

Pitäisikö poliisinkin pää suojata suojakypärällä päivittäistoiminnassa?

Piia Varpa

2/2024

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Piia Varpa

Julkaisun nimi: Poliisin pää on arvokas!

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jani Vainio ja Jussi Vesikko

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Aivot ovat ihmisen tärkein elin, ja ne sijaitsevat pääkallon suojassa. Pääkallo ei kuitenkaan suojaa kaikelta. Pähän kohdistuva isku voi aiheuttaa aivovamman, joka voi muuttaa ihmisen elämän silmänräpäyksessä tai jopa päättää sen. Suojakypärällä ehkäistään päänvammoja. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, pitäisikö poliisilla olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistoiminnassa, kuten esimerkiksi liikenneonnettomuus-, tulipalo- ja raideliikenneonnettomuustehtävillä sekä liikennevalvontaa tehdessä. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa kartoittamaan työhön liittyvät riskit, ja jos niitä ei voida poistaa, on työnantajan hankittava suojaimet, kuten suojakypärät. Kotimaisen ja kansainvälisen kirjallisuuden ja internethakujen perusteella aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena ja kvantitatiivisena tutkimuksena, eli työn tutkimusotteena käytettiin triangulaatiomenetelmää tutkimusaineiston syvemmän ymmärryksen muodostamiseksi. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka lähetettiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisen alueen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille.

Tutkimustulosten mukaan poliisilla pitäisi olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristöissä päivittäistehtävillä. Suojakypärän käytön koetaan lisäävän poliisin työturvallisuutta ja suurin osa vastaajista pitäisi suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen. Tutkimustulosten toivotaan herättelevän poliisiorganisaation työturvallisuusasioista päättäviä henkilöitä kartoittamaan poliisin toimintaympäristöön liittyvät riskit, hankkimaan suojakypärät sekä ohjeistamaan ja valvomaan niiden käyttöä. Näin poliisin työturvallisuus paranisi.

Sivumäärä: 52

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 2/2024

Avainsanat: pään anatomia, pään vammautuminen, pään vammat, aivovammat, työturvallisuus, työturvallisuuslaki, henkilönsuojaimet, päänsuojaus, suojakypärä

ABSTRACT

Authors: Piia Varpa

Title of publication: A policeman's head is valuable!

Type of thesis: Research-based thesis

Publicity: Public

Supervisor: Jani Vainio ja Jussi Vesikko

Degree: Bachelor of police services

The brain is the most important human organ, and it is located under the skull under protection. However, the skull does not protect against everything and a blow to the head can cause a brain injury that can change a person's life in the blink of an eye or even end it. A safety helmet prevents head injuries. In this thesis, it was investigated whether the police should wear a protective helmet operating in risky environment in their daily activities, such as for example traffic accident, fire and rail traffic accident tasks and when performing traffic control. According to the Occupational Safety and Health Act, the employer must analyze the work-related risks, if they cannot be eliminated, the employer must purchase protective equipment, such as safety helmets. Based on domestic and international literature and internet searches, the topic has not been studied before.

This thesis was carried out as a qualitative and quantitative study, i.e. the triangulation method was used as in order to produce reliable information from the research material. The research material was collected using a questionnaire, which was sent to police officers working in the surveillance and alarm operations sector of the northern region of the Eastern Uusimaa Police Department.

According to the research results, the police should have a protective helmet when operating in risky environments. The use of a protective helmet is perceived to increase the police's work safety, and the most of respondents would wear a protective helmet if its use were voluntary. It is hoped that the research results will encourage the people who make decisions about occupational safety issues in the police organization to analyze the risks related to the police's working environment, to acquire safety helmets and to instruct them in their use. This would improve police work safety in hazardous environments.

Pages: 52

Month and year of review: 2/2024

Keywords: head anatomy, head injury, head injuries, brain injuries, occupational safety, occupational safety law, personal protective equipment, head protection, safety helmet

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS	6
2.1 Esiymmärrys tutkittavasta aiheesta	7
3 PÄÄN ANATOMIA	8
4 PÄÄN VAMMAT	9
4.1 Aivovammat.....	10
5 SUOJAKYPÄRÄ	11
6 TYÖTURVALLISUUS JA PÄÄNSUOJAUS	12
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
7.1 Tutkimusmenetelmät	18
7.2 Hermeneuttinen tutkimusote	18
7.3 Aineistonkeruu.....	20
7.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.....	21
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	22
8.1 Taustatiedot.....	22
8.2 Strukturoitujen kysymysten tulokset.....	23
8.3 Avoimen kysymyksen tulokset.....	26
8.4 Positiivisia kommentteja suojakypäriin liittyen	28
8.5 Negatiivisia kommentteja suojakypäriin liittyen	31
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
10 POHDINTA	34
10.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	37
10.2 Jatkotutkimusaiheet ja ehdotukset.....	39
LÄHTEET	40
LIITE 1	44
LIITE 2	45
LIITE 3	48
LIITE 4	49

1 JOHDANTO

Aivot ovat ihmisen tärkein elin ja ne sijaitsevat pääkallon sisällä suojassa. Pääkallo ei suojaakaan kaikelta ja aivot ovat herkäät pään vammoille silloin, kun päähän kohdistuu kova isku. Aivovamma voi muuttaa ihmisen elämän silmänräpäyksessä tai pahimmillaan päättää sen. Suojakypärällä ehkäistään pään vammautumista. Tämän takia riskialttiissa toimintaympäristössä tulisi käyttää suojakypärää. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan kartoittamaan työympäristöön liittyvät riskit, ja jos niitä ei voida poistaa, on työnantajan hankittava työntekijöille henkilönsuojaimet, kuten suojakypärät.

Olen työskennellyt ensihoitajana Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella vuodesta 2005 lähtien. Pelastus- ja ensihoitohenkilöstö käyttää riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistoiminnassa suojakypäriä. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi liikenneonnettomuudet, tulipalot ja raideliikenneonnettomuudet, joissa suojakypärä suojaaa päätä muun muassa kaatumisilta, esineiden tippumisilta ja pään lyömiseltä rakenteisiin. Suojakypärän käyttö perustuu työnantajan tekemiin hälytystehtävien toimintaympäristöjen riskinarviointiin tehtävistä, joissa on riski pään vammautumiselle. Ohje määrittelee tarkoin, milloin suojakypärää on käytettävä ja operatiiviset esimiehet valvovat kypärän käyttöä.

Poliisin tehtäväkuva on hyvin erilainen kuin pelastuksen ja ensihoidon, mutta silti poliisi työskentelee usein samoilla päivittäistehtävillä, mutta ilman suojakypärää. Tämä asia konkretisoitui minulle poliisin työharjoittelun aikana. Aikaisemmassa ammatissani olin tottunut käyttämään suojakypärää, mutta poliisina minulla ei ollut mahdollista suojata päätäni, koska suojakypärää ei ollut. Ajoittain, varsinkin tiealueella työskennellessä, esimerkiksi puhallusratsiaa tai nopeusvalvontaa pidettäessä tai liikenneonnettomuuspaikalla koin turvattomuutta tämän takia.

Opinnäytetyössäni tutkin, pitäisikö valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevillä poliiseilla olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistoiminnassa, jossa on vaarana pään vammautuminen. Opinnäytetyöstä rajattiin pois muut työtehtävät sekä muut poliisin käytössä jo olevat kypärät. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena ja kvantitatiivisena tutkimuksena, eli siinä käytettiin triangulaatiomenetelmää tutkimusaineistosta saatavan syvemmän ja laadukkaamman tuloksen muodostamiseksi. Tutkimuksen aineisto kerättiin laatimalla kyselylomake, jossa oli strukturoituja kysymyksiä sekä yksi avoin kysymys. Kyselylomake lähetettiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisen alueen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille.

Idea opinnäytetyön aiheesta tuli televisio-ohjelmasta, jossa norjalaisilla poliiseilla oli suojakypärät työtehtävällä päivittäistoiminnassa, jossa oli riski päänvammautumisesta. Minulle tuli mieleen aikaisemmat kokemukseni ensihoidosta, jossa olen useasti moniviranomaistehtävillä riskialttiissa

toimintaympäristöissä ihmetelty, miksi poliisit eivät käytä suojakypärää. Poliisin työharjoittelussa minulle selvisi, että poliisilla ei ole käytössä tällaista suojakypärää. Päätin tutkia asiaa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää poliisien mielipiteitä ja asenteita siitä, kokevatko he suojakypärän tarpeellisenä ja työturvallisuutta lisäävänä tekijänä, ja onko heillä ollut vaaratilanteita tai ovatko he kokeneet turvattomuutta ilman suojakypärää. Opinnäytetyön tarkoituksena on herättää keskustelua aiheesta niin työntekijöiden kuin poliisiorganisaation työturvallisuusasioista päättävien keskuudessa sekä kehittää poliisin työturvallisuutta. Toivon, että tekemäni työ ei ole pelkästään opinnäytetyö, vaan että sillä olisi tulevaisuudessa laajempi merkitys.

Esiolettamus eli hypoteesi oli, että tutkimuksen tulosten mukaan poliisit itse eivät koe suojakypärää tarpeellisenä. Hypoteesi perustuu ennen tutkimuksen aloittamista poliisien kanssa käymiini keskusteluihin. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta useimmat poliisit toivat esiin suojakypärän epäkäytännöllisyyden, epämukavan ja ruman ulkoasun, eikä sitä pidetty tarpeellisenä.

Kotimaisen ja kansainvälisen kirjallisuuden ja internethakujen perusteella poliisin suojakypärän tarpeesta päivittäistehtävillä ei ole tehty aikaisempia tutkimuksia, joten mielestäni se tekee aiheesta vielä tärkeämmän ja tarpeellisemmän. Aihe on myös ajankohtainen, koska työturvallisuuteen kiinnitetään nykyään entistä enemmän huomiota. On myös ristiriitaista, että poliisi tutkii työturvallisuusrikkoksia, mutta poliisi itse ei käytä suojakypärää riskialttiissa toimintaympäristössä, vaikka työturvallisuuslaki niin vaatii. Poliisinkin pää on arvokas!

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, pitäisikö poliisilla olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistoiminnassa. Opinnäytetyöllä haluttiin herättää keskustelua siitä, parantaisiko suojakypärän käyttö poliisin työturvallisuutta. Työn hypoteesi eli esiolettamus oli, että poliisit itse eivät koe suojakypärää tarpeellisenä suojavälineenä päivittäistehtävillä. Hypoteesi perustuu tutkijan omiin kokemuksiin poliisien asenteista suojakypärää kohtaan ja siitä, että poliisilla ei ole ollut suojakypärää.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on herättää ajatuksia ja keskustelua suojakypärän tarpeellisuudesta poliisin riskialttiissa työympäristössä ja vaikuttaa sitä kautta poliisien asenteisiin ja turvallisuuskulttuuriin. Tärkeää olisi herätellä työturvallisuudesta päättäviä henkilöitä ymmärtämään toimintaympäristöjen riskit, kartoittaa niitä nykyistä paremmin ja mahdollisesti tehdä ohjeistuksia suojakypärän käytöstä. Ihanteellista olisi, jos tämän opinnäytetyön avulla voisi tulevaisuudessa vaikuttaa ja kehittää poliisien työturvallisuutta, vähentää päähän kohdistuneita vammoja, niiden jälkiseuraamuksia sekä lyhentää tapaturmista johtuvia sairauslomapoissaoloja ja pienentää työhön liittyviä tapaturmakustannuksia.

Tutkimuskysely toteutettiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisen alueen, eli Järvenpään, Hyvinkään ja Porvoon valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille. Tutkimuksessa keskityttiin vain kyseisen sektorin työtehtäviin, eli muut sektorit ja mahdollisesti niissä käytettävät kypärät rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Tällaisia olivat esimerkiksi ballistinen kypärä, ratsastuskypärä, moottoripyöräkypärä ja moottorikelkkakypärä. Tutkimuksessa keskityttiin kevyeseen suojakypärään.

Tutkimuskyselyssä selvitettiin, onko vastaajilla käytössä ballistisen suojakypärän lisäksi muita suojakypäriä ja jos on niin millaisia. Vastaajilta kysyttiin, pitäisikö heidän mielestään poliisilla olla myös suojakypärä tietyillä päivittäistehtävillä ja tilanteissa, ja jos pitäisi, niin pitäisikö sen käytön perustua ohjeistukseen vai vapaaehtoisuuteen. Lisäksi heiltä kysyttiin, käyttäisivätkö he suojakypärää, jos käyttäminen perustuisi vapaaehtoisuuteen ja millä tehtävillä. Vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he joskus kokeneet turvattomuutta työtehtävillä tai tilanteissa, kun heillä ei ole ollut suojakypärää käytössä ja onko joskus tapahtunut onnettomuus, missä suojakypärä olisi ollut tarpeellinen. Heiltä myös kysyttiin, pitäisikö kypärän käyttö työturvallisuutta. Lopuksi heillä oli mahdollisuus kertoa ajatuksiaan suojakypärään liittyen. Kyselyssä kysyttiin myös vastaajien taustatietoja, kuten ikää, sukupuolta, ammattinimikettä ja työuran pituutta poliisissa.

Tutkimuskysely, johon etsittiin vastausta tässä opinnäytetyössä:

Pitäisikö poliisin pää suojata suojakypärällä riskialttiissa työympäristössä päivittäistehtävillä?

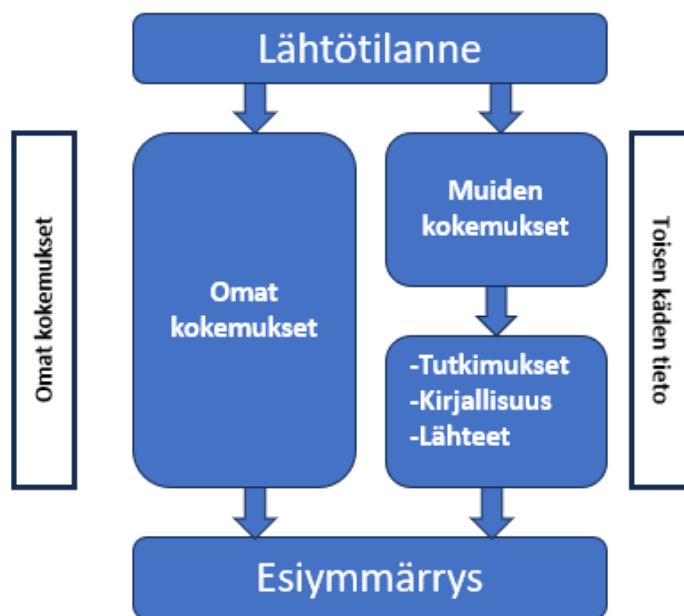
2.1 Esiymmärrys tutkittavasta aiheesta

Kaiken uuden ymmärtämisen taustalla on käsite nimeltä esiymmärrys. Esiymmärrystä tutkittavasta aiheesta pidetään tärkeänä, jotta tutkimustulos olisi mahdollisimman hyvä ja luotettava. Esiymmärrys liittyy tiedon tapahtumasarjan muodostamiseen. Merkittävänä tekijänä on, että uuden tiedon muodostamisella ei ole mitään tunnistettavaa alkupistettä, vaan tutkimuksen alkupiste määräytyy tutkijan kiinnostuksen perusteella. Uuden tiedon ja ymmärryksen lisääntyessä esiymmärrys muuttuu jatkuvasti, mutta silti se säilyttää ymmärryksen alkuperäisestä tiedosta. (Siljander 1988, 114–115.)

Tässä tutkimuksessa esiymmärrys rakentuu tutkijan pitkästä ensihoidon kenttätyökokemuksesta ja moniviranomaisyhteistyöstä poliisin kanssa. Esiymmärryksen muodostumisen kannalta on tärkeää tutkijan oma kiinnostus aiheeseen ja sen kehittämiseen. Tutkija on perehtynyt hyvin aiheeseen sekä siihen liittyvään kotimaiseen ja kansainväliseen tutkimustietoon sekä kirjallisuuteen. Tutkijan aikaisempi ammatillinen kokemus ensihoitajana ja harjoittelijana poliisiorganisaatiossa sekä hänen henkilökohtainen kiinnostuksensa aiheita kohtaan, auttaa häntä ymmärtämään laajemmin tutkittavana olevaa asiaa, siihen liittyvää kulttuuria ja toimintamalleja kuin henkilön, joka ei ole perehtynyt aiheeseen.

Tutkija on havainnollistanut esiymmärrystä kaaviolla 1. Siinä vasemmalla on hänen omakohtainen kokemuksensa tutkittavasta aiheesta. Omakohtainen kokemus perustuu työelämästä hankitusta kokemuksesta ja tiedosta moniviranomaistehävillä poliisin kanssa sekä poliisikoulun työharjoittelusta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella. Toisen käden tieto, joka on kuvattuna oikealla, kuvaa muiden ja välikäsien kautta muodostuvan tiedon syntymistä tutkimuksen, kirjallisuuden ja organisaatio-ohjeiden kautta. Tässä tutkimuksessa tutkija muodosti esiymmärryksen tutkittavasta aiheesta, sekä omakohtaisen kokemuksen että toisen käden tiedon kautta. Muodostaakseen laadukkaasti esiymmärryksen aiheesta, tutkijan piti käyttää hyödyksi molempia kokemuksellisia väyliä.

Aiheeseen liittyvän esiymmärryksen luominen

Kaavio 1. Esiymmärryksen syntymistä havainnollistava kaavio. (kaavio: Piia Varpa)

3 PÄÄN ANATOMIA

Pääkallon suojassa olevat aivot ovat ainutlaatuiset. Ne ovat kuin ihmisen konehuone, josta keskushermosto säätelee koko kehon toimintaa. Aivot pitävät yllä ihmisen elämää, vastaavat vuorovaikutuksesta, välittävät aistien avulla tietoa ympäristöstä ja saadun tiedon avulla ihmisen toimintaa. Aivot ohjaavat ihmisen käyttäytymistä, persoonallisuutta ja tunteita. Aivot vaikuttavat myös kommunikointiin, muistiin ja mielen toimintoihin. (Terveyskylä 2022.)

Ihmisen pääkallo muodostuu yhteensä 29:stä eri luusta (Nienstedt ym. 2009, 136). Pään luiden muodostama kallo, sekä sen ympärillä oleva aivo- selkäydinneste suojelee aivoja ja aistinelimiä (Castren ym. 2022). Aivo- ja selkäydinneste suojelee kalloa äkkinäisiltä liikkeiltä ja tärähdyksiltä (Nienstedt & Kallio 2013, 115).

Aivot painavat noin 1,5 kg (Nienstedt ym. 2009, 529). Aivoissa on vasen ja oikea aivopuolisko, pikkuaivot ja aivorunko. Otsa-, ohimo-, päälaki- sekä takaraivolohko muodostavat isoavivot. Eri aivojen alueet vaikuttavat eri toimintoihin. Vasen puoli aivoista on erikoistunut puheen säätelyyn ja oikea puoli käsittelee näköhavaintoja, tilasuhteiden ja suuntien arviointia. Aivojen alueet toimivat yhteistyössä. (Terveyskylä 2022.)

Toiminnan ja kontrollin aluetta ovat otsalohkojen hermoverkostot, joilla ohjataan käyttäytymistä. Otsalohkot mahdollistavat toimintojen ja taitojen käytön sekä soveltamisen uusissa tilanteissa. Tunteet syntyvät otsalohkojen syvissä osissa. Muisti edellyttää otsalohkon normaalia toimintaa. Molemmissa aivopuoliskoissa otsalohkon takaosassa sijaitsevat liikealueet. (Terveyskylä 2022.)

Päälakilohkon etuosassa sijaitsevat tuntoalueet. Oikea aivopuolisko säätelee vasemman puolen tuntoa sekä liikettä ja vasen oikean puolen. Takaraivolohkossa tapahtuu näkeminen. Älyllisten rutiinien hoitaminen syntyy takimmaisista aivoalueista. (Terveyskylä 2022.)

Hermoradat sijaitsevat aivojen syvissä osissa ja aivorungossa. Selkäydin yhdistyy aivoihin selkäytimen avulla. Selkäydin säätelee hengitystä, ruumiin lämpötilaa, vireystilaa sekä nälän- ja janontunnetta. Aivolisäke sijaitsee kallonpohjalla, ja se ohjaa hormoneillaan elimistön toimintaa ja kasvua. Tasapainoa ja liikkeiden hienosäätöä säätelevät pikkuaivot. Kallon pohjassa on aukko selkäytimelle. Sitä pitkin siirtyvät käskyt lihaksille ja tietoa sekä tuntoaistimuksia tulee takaisin aivoihin. Kallossa on pieniä aukkoja verisuonia ja aivohermoja, kuten näkö- ja kuulohermoja varten. (Terveyskylä 2022.)

4 PÄÄN VAMMAT

Pään vammat voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään. Aivovammoihin ja muihin päähän kohdistuneisiin vammoihin, kuten kallon murtumiin, pehmytkudosvaurioihin sekä sisäkorvan ja silmien vaurioihin. Tässä osiossa kerrotaan ensin yleisesti pään vammoista sekä erilaisista aivovammoista.

Pään vammat syntyvät yleensä päähän kohdistuneen iskun seurauksena. Iskun seurauksena voi syntyä pään luiden murtumia, pehmytkudosvaurioita sekä aivojen, sisäkorvan ja silmien vaurioita. Päähän kohdistuneen iskun seurauksena voi iskukohdan kudoksia vaurioitua sekä kovan iskun seurauksena kallon luu voi jopa murtua aiheuttaen aivokudoksen vamman. Vaurioita voi syntyä, vaikka kallo olisi ehjä, sillä iskun aiheuttama kiihtyvyys puristaa ja venyttää aivoja. (Saarelma 2022.)

Iskun seurauksena kalloon syntynyt murtuma ei kuitenkaan pelkästään ole ennusteen tai hoidon kannalta oleellinen, vaan merkitystä on sillä, onko kudokset tai elimet vaurioituneet. Kallon murtuma voi aiheuttaa verisuonen repeämisen, mistä voi seurata kallonsisäinen vuoto. Murtuman ulottuessa sisäkorvaan, voi kuulo vaurioitua tai henkilö voi saada kasvohermohalvauksen. Murtuman ulottuessa aivonestetilaan, voi kirkasta aivo-selkäydinnestettä vuotaa korvasta tai nenästä ulos. Kallon luiden

painuessa sisään, on alla oleva aivokudos yleensä myös vaurioitunut. Kallonmurtumien hoitoa arvioidessa huomioidaan muut syntyneet vauriot. (Saarelma 2022.)

4.1 Aivovammat

Aivovamma syntyy ulkoisen voiman seurauksena ja se aiheuttaa aivotoiminnan häiriön tai rakenteellisen vaurion (Duodecim Käypä hoito -suositus 2020). Aivovammaliiton internetsivujen mukaan aivovamman voi saada esimerkiksi kaatumisen, putoamisen, liikenneonnettomuuteen joutumisen tai päähän tippuneen esineen vuoksi (Aivovammaliitto 2023). Duodecim Käypä hoito -suosituksen (2020) mukaan näistä kaatuminen on yleisin aivovamman syy. Aivovamma on aivokudoksen vaurio, joka voi syntyä liike-energiasta, päähän kohdistuneesta iskusta tai aivoihin tunkeutuneesta esineestä (Aivovammaliitto 2023).

Päähän kohdistuneen iskun seurauksena ihminen voi saada erityyppisiä aivovammoja, kuten aivotärähdyksen, aivoruhjevamman ja kallonsisäisen verenvuodon. Tärkein oire aivovammassa on heikentynyt tajunnantaso. Myös silmien mustuaisissa saattaa olla puolieroja, eli toinen on suurempi. Aivovamman seurauksena esiintyy harvemmin halvauksia tai muita neurologisia puutosoireita. Vammatyyppi ja potilaasta johtuvat seikat ratkaisevat miten nopeasti ja kuinka syväksi tajuttomuus etenee. (Castren ym. 2002, 342.)

Aivotärähdyksellä tarkoitetaan lievää aivovammaa. Se syntyy vamman seurauksena, mutta kudostuho on kuitenkin vähäistä, eikä potilaalle jää pysyviä haittoja. Aivotärähdyksessä tajuttomuus kestää alle puoli tuntia. Potilaalla voi olla oireina päänsärkyä ja pahoinvointia, mutta ei kuitenkaan minkäänlaisia neurologisia puutosoireita. Potilas tarvitsee seurantaa vähintään vuorokauden ajan, mutta muutoin hoito on oireenmukaista. (Castren ym. 2002, 342–343.)

Aivoruhjevammassa kehittyy laajaa epätarkkarajaista kudostuhoa. Tämän seurauksena aivoissa tapahtuu turpoamista ja kallonsisäinen paine pääsee nousemaan. Henkilön tajunnantaso laskee nopeasti. Tajuttomuuden syvyyteen vaikuttaa kudostuhon laajuus. (Castren ym. 2002, 343.)

Kallonsisäisellä verenvuodolla tarkoitetaan aivoverenvuotoa, traumaperäistä lukinkalvonalaista vuotoa, kovakalvon alaista verenvuotoa ja kovakalvon ulkopuolista vuotoa. Pois lukien kovakalvon alainen vuoto, tajunnantaso heikkenee nopeasti ja potilas tarvitsee leikkaushoitoa. Kovakalvon alaisessa vuodossa oireet voivat kehittyä jopa kuukausien aikana, jolloin henkilöllä voi esiintyä muistamattomuutta, pahoinvointia, neurologisia puutosoireita, päänsärkyä ja tajunnantason heikkenemistä. (Castren ym. 2002, 343.)

Aivovamman akuutin tilanteen paranemisen jälkeen voi ilmetä pitkäaikaisia tai pysyviä muutoksia. Tätä kutsutaan aivovamman jälkitilaksi. Mitä vaikeammasta aivovammasta on kyse, sitä

todennäköisemmin siitä jää pysyviä oireita ja pahimmillaan ihminen voi jäädä lopullisesti tajuttomaksi. (Aivovammaliitto 2023.) Aivosäätiön (2024) mukaan vuosittain noin 15 000–20 000 suomalaisen aivot vammautuvat. Tutkimuksen mukaan 100 000:lle vammautuneelle jää jälkitila. Aivovammat ovat suurin yksittäinen kuolinsyy, mitä voidaan turvavälineillä vähentää. Kypärän kehityksen historian (2022) mukaan pää on ihmisen elimistön tärkein ja arvokkain osa ja varsinkin pään sisällä olevat aivot. Siksi niiden suojaaminen vakavilta aivovammoilta on todella tärkeää.

5 SUOJAKYPÄRÄ

Ihmiset ovat jo vuosisatojen ajan käyttäneet kypärää pään suojaamiseksi (Kypärän kehityksen historia 2022). Käypä hoidon internetsivujen mukaan kypärä on yksi tärkeimmistä aivovammojen ehkäisykeinoista (Duodecim Käypä hoito -suositus 2020). Tutkimusten mukaan suojakypärällä on merkittävä ennaltaehkäisevä vaikutus kallonsisäisten vammojen syntymiseen työperäisissä kaatumisissa sekä putoamisissa neljän metrin korkeuteen asti (Sang ym. 2016).

Päänsuojaimia ovat kypärät sekä kolhupäähineet ja -lakit. Niiden tarkoitus on suojata päätä tapaturmilta. (Työturvallisuuslaitos 2023.) Töissä, joissa on riski päähän kohdistuneesta iskusta, puristuksesta, pistosta, sähköiskusta tai liekeistä tulee käyttää päänsuojaimia. Suojakypärätyyppejä ovat teollisuuskypärä, korkean suojauskyvyn teollisuuskypärä, kolhupäähine, palokypärä sekä muut kypärät. Teollisuuskypärällä päätä suojataan ensisijaisesti putoavilta esineiltä sekä toissijaisesti iskuilta, puristumiselta, lämpösäteilyltä tai sulan metallin roiskeilta. Kypärä vaimentaa päähän sivulta kohdistuvia iskuja vain rajallisesti. Korkean suojauskyvyn teollisuuskypärä suojaa iskuilta teollisuuskypärää paremmin. Se antaa suojan myös sivu- ja pääläen suuntaisista iskuista. (Hirvonen ym. 2014, 34–35.) Osa suojakypäristä suojaa aivoja rotaatio- eli pyörimisiskuilta esimerkiksi kaatuessa tai pudotessa. Kyseinen suojakypärä ehkäisee aivomassaa heilahtamasta. Aivomassan heilahtaminen aiheuttaa enemmän aivovammoja kuin pistemäinen isku suojakypärään. (Centurion 2021.) Kolhupäähine on varustettu kevyellä suojalla. Se suojaa lieviltä kolhuilta ja iskuilta. Palokypärän suojaus on teollisuuskypärää laajempi. Muita kypäriä ovat urheilu- ja vapaa-ajan toimintoihin tarkoitettut kypärät. (Hirvonen ym. 2014, 34–35.)

Tärkeää on valita oikeanlainen kypärä, jossa on tarvittavat lisävarusteet ja ominaisuudet (Työturvallisuuslaitos 2023). Kypärät ovat tehokkain keino ehkäistä ja vähentää työssä syntyneitä päänvammoja ja niiden vakavuutta (Gilchrist & Mill 1987, 199–211). Suojakypärän käyttö lisää työturvallisuutta.

6 TYÖTURVALLISUUS JA PÄÄNSUOJAUS

Hyvällä työturvallisuudella halutaan vähentää altistuksia ja estää vahinkojen syntymistä. Turvallisuuden edistämiseksi ja turvallisuuskulttuurin luomisessa oikealla asenteella on merkitystä. Turvallisuustoimien vähimmäisvaatimukset on määritelty osana työlainsäädäntöä. Ensisijaisesti on pyrittävä välttämään vaaroja ja löytää tapoja vähentää niitä. Tapaturmien syyt voidaan usein ennakoida kartoittamalla riskit ja työturvallisuutta parantamalla ne voidaan poistaa kokonaan. (Hirvonen ym. 2014, 5–6.)

Työympäristössä on paljon vaaroja, kuten mekaanisia, fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia, jotka uhkaavat työturvallisuutta. Suojakypärällä voidaan suojautua mekaanisilta vammoilta. Tällaisia ovat esimerkiksi liikkuvat koneenosat sekä leikkaavat, pistävät, putoavat ja kaatuvat esineet. Näiden seurauksena voi tulla hiertymiä, venähdyksiä, haavoja, murtumia tai ruhjeita. (Hirvonen ym. 2014, 6.)

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisipäällikkö Ilkka Koskimäki ja liikennesektorin johtaja ylikomisario Timo Leppälä pitivät 9.5.2023 Valtio Expossa ”Työturvallisuuden johtaminen poliisilaitoksella” -esityksen. Valtio Expo on Valtiokonttorin järjestämä tapahtuma valtionhallinnon päättäjille ja asiantuntijoille. Esityksessä tuotiin esille muun muassa, että työturvallisuus ja työsuojelu kuuluvat poliisipäälliköstä aina poliisilaitoksen työntekijöihin asti. Esityksessä otettiin esille työturvallisuuden ennalta estäviä toimia. Tärkeänä pidettiin henkilöstön toiveiden kuuntelemista esimerkiksi suojavälineisiin liittyen. Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry (2023) muistuttaa myös omilla internetsivuillaan, että työturvallisuudesta huolehtiminen kuuluu työnantajan lisäksi myös työntekijälle, sillä työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa yhdessä työntekijän kanssa ylläpitämään ja kehittämään työturvallisuutta.

Työturvallisuuslain (TTurvaL 738/2002) tarkoituksena on ennalta ehkäistä ja torjua tapaturmia (TTurvaL 1 §). Työturvallisuuslain 8 §:n 1 mom. mukaan työnantajan pitää huolehtia työntekijöidensä turvallisuudesta. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja työympäristöön liittyvät seikat.

Työnantajan on riittävän järjestelmällisesti kartoitettava työympäristöstä aiheutuvat vaaratekijät, ja jos niitä ei voida poistaa, on työnantajan arvioitava niiden merkitys työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle. Työnantajan on huomioitava tapaturman tai terveyden menettämisen vaara. Huomiota pitää erityisesti kiinnittää työpaikoilla esiintyviin vaaroihin sekä aikaisemmin sattuneisiin tapaturmiin ja vaaratilanteisiin. (TTurvaL 10.1 §.)

Työturvallisuuslain 15 § 1. mom. mukaan työnantajan on hankittava työntekijälle henkilösuojaimet, jollei tapaturman vaaraa voida poistaa. Suojainten pitää täyttää niistä erikseen säädetyt vaatimukset (TTurvaL 15.3 §). Myös Hirvonen ym. (2014, 11) kirjoittivat kirjassaan, että työturvallisuuslain mukaan työnantajan on kartoitettava työympäristössä esiintyvät vaarat ja riskit, joiden torjuminen vaatii

henkilönsuojaimien käyttöä. Työnantajan pitää antaa vaatimusten mukaiset suojaimet työntekijöiden käyttöön, sekä valvoa niiden käyttöä.

Pelastus, ensihoito ja poliisi työskentelevät usein yhteisillä tehtäväpaikoilla moniviranomaisyhteistyössä. Työturvallisuuslain 49 § määrittelee yhteisellä työpaikalla toimivien huolehtimisveloitteen. Suomen pelastusalan ammattilaiset ry (2022) kuvailee internetsivuillaan 21.4.2022, että yhteisellä työpaikalla tarkoitetaan sellaista paikkaa, jossa samanaikaisesti tai peräkkäin työskentelee eri työnantajien työntekijöitä. Myös työturvallisuuskeskuksen (2024) internetsivuilla kerrotaan yhteisen työpaikan määritelmästä. Siellä on vielä lisätty, että yhteisellä työpaikalla työskentelee useampia kuin yhden työnantajan työntekijöitä tai itsenäisiä työsuorittajia.

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelutarkastaja Lasse Kurronen ja pelastusylitarkastaja Kai Horelli kertoivat aluehallintoviraston internetsivuilla 31.3.2022 huomiota herättävistä asioista kahden pelastuslaitoksen työsuojelutarkastuksista syksyllä 2021. Yksi tällainen asia oli yhteisen työpaikan turvallisuuden varmistaminen. Kullakin tehtävällä määräysvaltaa käyttävällä työnantajalla on velvollisuus huolehtia, että kaikkien työnantajien työntekijät saavat riittävät tiedot haitta- ja vaaratekijöistä sekä miten niistä suojaudutaan. Tieliikenneonnettomuustehtävä on työturvallisuuslain mukaan yhteinen työpaikka, jossa pelastustoiminnan johtaja vastaa myös ulkopuolisten organisaatioiden työntekijöiden turvallisuudesta. Kai Horellin (2022) mukaan pelastustoiminnan johtaja vastaa oman henkilöstön lisäksi myös ensihoidon ja poliisin sekä kaikkien muiden tehtävään osallistuvien turvallisuudesta. Lain mukaan työnantajan vastuu ei ole vapaaehtoinen vaan pakollinen. Työnantajan velvoite konkretisoituu silloin, kun toisen työnantajan työntekijälle sattuu onnettomuus ja vastuukysymystä ryhdytään selvittämään oikeudessa.

Tärkeää olisi, että kaikki yhteistoimintaviranomaiset kävisivät ennakoivasti läpi onnettomuustyyppien vaaratilannearvioinnit ja onnettomuuspaikoilla edellytettävät suojautumistasot. Työsuojelun valvonta on onnettomuuspaikalla yksinkertaisempaa silloin, kun kaikki toimijat tietävät heiltä edellytettävän turvallisuustason. Silloin myös suojainvaatimuksista joustaminen vähenee. (Horelli 2022.)

Pelastustoimintaa tehdään yhdessä muiden toimijoiden, kuten ensihoidon ja poliisin kanssa. Työturvallisuuslain mukaan onnettomuuspaikka on yhteinen työpaikka, missä pelastustoiminnan johtajan käyttää määräysvaltaa johtaessaan tilannetta. Tällöin pelastustoiminnan johtajan on varmistettava, että onnettomuuspaikalla toimivien ulkopuolisten työnantajien työntekijät ovat saaneet tarpeelliset tiedot ja ohjeet kyseiseen työhön kohdistuvista työpaikan vaara- ja haittatekijöistä sekä työpaikan ja työn turvallisuuteen liittyvistä toimintaohjeista. Viime kädessä pelastustoiminnan johtajan täytyy varmistua tarkoituksenmukaisten henkilönsuojainten käytöstä onnettomuuspaikalla. Liikennettä ohjaavan poliisin unohtaessa pukea huomioliivinsä, täytyy häntä muistuttaa siitä. (Kurronen & Horelli 2022.) Kai Horellin (2022) mukaan työsuojelutarkastuksissa kävi ilmi, että kynnyks huomauttaa

poliisille esimerkiksi huomioliivin käytöstä on korkealla. Liivien käyttö on vain yksi esimerkki yhteisestä suojautumisesta. Miten liikenneonnettomuuspaikalla toimittaisiin, jos pelastustoiminnan johtaja käskisi poliisia pukemaan suojakypärän.

Poliisit ja pelastajat ohjaavat onnettomuuspaikalla liikennettä. Pelastajat ja koulutetut liikenteenohjaajat käyttävät liikenteenohjauksessa suojakypärää, mutta poliisit eivät. Väyläviraston liikenteenohjaajien koulutusaineiston (2020, 21) mukaan liikenteenohjaajien varusteisiin kuuluu muun muassa suojakypärä. Myös Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastushenkilöstön työohjeen (2019) mukaan tieliikenneonnettomuuspaikalla pitää käyttää suojakypärää. Väylävirasto on luokitellut liikenteenohjaajan koulutusaineistossa (2020, 21) liikenteenohjauksen pimeällä erityisen vaaralliseksi.

Työsuojelutarkastaja Lasse Kurrosen ja pelastusylitarkastaja Kai Horellin (2022) mukaan työn vaarojen selvittäminen ja arviointi pitäisi tehdä kirjallisesti, jolloin olisi mahdollista luoda malli, jossa kaikkiin tavanomaisiin tehtäviin määriteltäisiin vähimmäissuojaustaso ennen työn aloittamista. Esimerkiksi tiealueella työskennellessä pitäisi olla huomioasu, kypärä ja turvakengät. Jos työtehtävä edellyttää pelastuslaitoksen työntekijöiltä jonkun suojaimen käyttöä, on kaikkien muidenkin samalla vaara-alueella työskentelevien käytettävä sitä. Jos tämä ei ole mahdollista, niin suojaamattomien henkilöiden pitää pysyä poissa vaara-alueelta.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen työohjeen (2019) mukaan pelastushenkilöstöllä on käytössä palokypärän lisäksi kevytsuojakypärä, jota pelastajat voivat käyttää tehtävissä, joissa ei olla tulipalon kanssa tekemisissä eikä ole riski altistua vaarallisille aineille. Pelastajien täytyy käyttää vähintään kevytsuojakypärää muun muassa tieliikenneonnettomuuksissa, raideliikenneonnettomuuksissa, luonnonilmiön aiheuttamissa onnettomuuksissa, vesipelastustehtävissä, köysipelastustehtävissä, maastosta pelastamisessa, räjähdysalueilla, sortuma-alueilla, eläintenpelastustehtävissä, palonsyöntutkinnassa ja tulipalopaikalla muissa tehtävissä, mikäli ei toimi savusukellusta suorittavien pelastajien turvaparina.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoidon työturvallisuudesta vastaava lääkintäesimies-ensihoidon kenttäjohtaja Janek Andersson kertoo sähköpostikeskustelussa 20.1.2024, että Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitajien suojakypärän käyttö perustuu hälytystehtävien toimintaympäristön riskinarviointiin. Anderssonin mukaan riskinarvioinnin perusteella on määritelty ne riski- ja vaaratilanteet, joihin ensihoitaja voi työtehtävillään joutua ja joihin liittyy riski pään vammautumiselle. Andersson kertoo, että riskinarvioinnin perusteella he ovat pyrkineet löytämään toimintaansa soveltuvimman ja parhaan suojaustason antavan suojakypärän. Anderssonin mukaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitajilla on tällä hetkellä käytössä Team Wendyn valmistama Exfil SAR -suojakypärä.

Venture tacticalin (2024) internetsivuilta löytyi Team Wendyn Exfil SAR -suojakypärän tiedot. Se on valmistettu etsintä- ja pelastustehtäviin, mutta täyttää myös teollisuus- ja vuorikiipeilykypärän suorituskykystandardit. Se täyttää myös koskikypärän standardit. Se suojaa iskuilta ja täyttää tylpän törmäyssuojan vaatimukset. Sitä voidaan käyttää korkeissa ja matalissa lämpötiloissa. Kypärä sisältää neljäpisteisen kiinnitysjärjestelmän, jossa on leukakuppi optimaalisen vakauden takaamiseksi. Eri-tyinen kiinnitysjärjestelmä on integroitu suoraan kypärän vuoraukseen. Sen avulla pystyy säätämään hyvän istuvuuden ja lukituksen pystyy nopeasti laittamaan kiinni yhdellä kädellä. Kypärässä on vaahdotuomoviset mukavuustyyny kahdessa paksuudessa. Suojakypärässä on vakiona kaksi tuuletusaukkoa, jotka estävät kuitenkin esineitä ja roskaa pääsemästä kypärän sisälle. Kypärässä on kiinnitysjärjestelmä, mihin pystyy asentamaan lisävarusteita, kuten pimeänäkölaitteen. Kypärän paino on 720 grammaa ja paino sisältää suojakypärän kuoren, lisävarustekiskot, suojuksen, iskukalvon ja kiinnitysjärjestelmän.

Janek Andersson (2024) kertoo, että ensihoitajien työturvallisuutta ja niitä tilanteita, joissa suojakypärää tulee käyttää, ohjataan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen antaman perehdytyksen ja koulutuksen lisäksi suojaruustehjeellä. Anderssonin mukaan ensihoidon kenttäjohtajan ja operatiivisten esimiesten tehtävänä on valvoa työturvallisuuden toteutumista ja muun muassa suojakypärän käyttöä suojaruustehjeen mukaisesti.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoidon suojaruusteiden toimintaohjeessa (2017) määrätään, että ensihoitoyksiköihin sijoitettuja suojakypäriä tulee käyttää aina suuronnettomuuksissa, pelastusjohtoisilla tehtävillä, väkivallan uhkatilanteissa sekä tehtävillä rakennustyömaalla, tunneleissa, ja sortuma-alueilla. Lisäksi suojakypärää on käytettävä aina, kun oma työturvallisuus sitä edellyttää.

Liikenneonnettomuuspaikalla saattaa pelastus-, ensihoito- ja poliisihenkilöstön lisäksi olla Väyläviraston työntekijöitä korjaamassa esimerkiksi rikkoutunutta kaidetta tai sähkölaitoksen työntekijöitä korjaamassa kaatunutta sähköpylvästä. Väylävirasto (2024) vastaa valtion tieverkon, rautateiden ja vesiväylien kunnossapidosta ja kehittämisestä. Väyläviraston työturvallisuusasiantuntija Risto Lappalaisen kanssa käydyn sähköpostikeskustelun (2024) mukaan Väylävirasto edellyttää kaikilta työntekijöiltä tiealueilla tai niiden rakenteisiin kohdistuvassa työssä, kuten kaiteen korjauksessa turvajalkineet, varoitusvaatetuksen, silmiensuojaimet sekä CE-hyväksytyn leukahihnallisen suojakypärän. Mäntsälässä sijaitseva Nivos (2024) on lämmön, sähkön, veden ja valokuidun toimittaja. Nivoksen työnjohtajan Tuomas Laukkasen (2024) mukaan Nivoksella on konsernitasolla ohjeistettu, että aina kun tehdään sähköasennus- tai korjaustöitä, on käytettävä suojakypärää. Laukkasen mukaan käytännössä asentajilla on aina suojakypärät päässä työmailla ja yleisillä alueilla. Näihin liittyy useasti nostotöitä, esimerkiksi henkilö- tai taakkanostoja. Nivoksen työsuojelutoimikunta seuraa ja ohjeistaa työturvallisuuden toteutumista yhtiössä. Työsuojeluohjelmassa on liite henkilönsuojaimista, jossa

mainitaan, että työntekijä on velvollinen käyttämään muun muassa päänsuojainta työturvallisuuslain mukaan.

Henkilönsuojaimia tulee käyttää, kun riskejä ei voida pienentää teknisin keinoin. Henkilönsuojaimet ovat nopea keino työntekijän suojaamiseksi, kun työskennellään vaarallisella alueella. (Hirvonen ym. 2014, 9.) Henkilönsuojainasetuksen (EU 2016/425) mukaan henkilönsuojain on suunniteltu ja valmistettu henkilön käytettäväksi tai pidettäväksi suojaamaan yhdeltä tai useammalta turvallisuuteen tai terveyteen kohdistuvalta riskiltä. Henkilönsuojainasetus ja henkilönsuojaindirektiivi määrittelevät henkilönsuojainten vaatimukset. Työturvallisuuslaitoksen (2023) mukaan, Suomessa käytettävien henkilönsuojainten on oltava CE-merkittyjä. Työturvallisuuslain 15 §:n 3 mom. mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan täsmentää säännöksiä henkilönsuojainten käyttöä edellyttävien työolosuhteiden vaarojen arvioinnista, suojainten käytön määrittelystä ja käytön olosuhteista. Asetuksella voidaan myös täsmentää säännöksien ominaisuuksista, joita suojaimilta vaaditaan ja muista henkilönsuojainten käyttöön työpaikalla liittyvistä vaatimuksista.

Valtioneuvoston asetuksella (427/2021) 1 §:n 1 mom. säädetään henkilönsuojainten ominaisuuksista, arvioinnista ja valinnasta sekä suojainten turvallisesta käytöstä työssä. Tässä asetuksessa henkilönsuojaimella tarkoitetaan välineitä ja varusteita sekä niiden lisäosia ja varusteita, jotka ovat tarkoitettu suojaamaan työntekijää työssä yhdeltä tai useammalta turvallisuuteen tai terveyteen kohdistuvalta vaaralta. (Valtioneuvoston asetus 2.1 §.) Työnantajan velvollisuus on antaa työntekijän käyttöön henkilönsuojain sekä huolehtia, että henkilönsuojaimia käytetään (Valtioneuvoston asetus 3 §). Työssä tulee käyttää sellaisia henkilönsuojaimia, jotka täyttävät säädetyt vaatimukset. Tämän lisäksi työnantajan pitää huolehtia, että henkilönsuojaimet suojaavat työntekijää vaaroilta, johon suojain on tarkoitettu. Suojaimien käyttö ei saa aiheuttaa vaaraa, niiden pitää olla työolosuhteisiin sopivia, ergonomisia ja työntekijöille sopivaksi säädettäviä. (Valtioneuvoston asetus 4 §.)

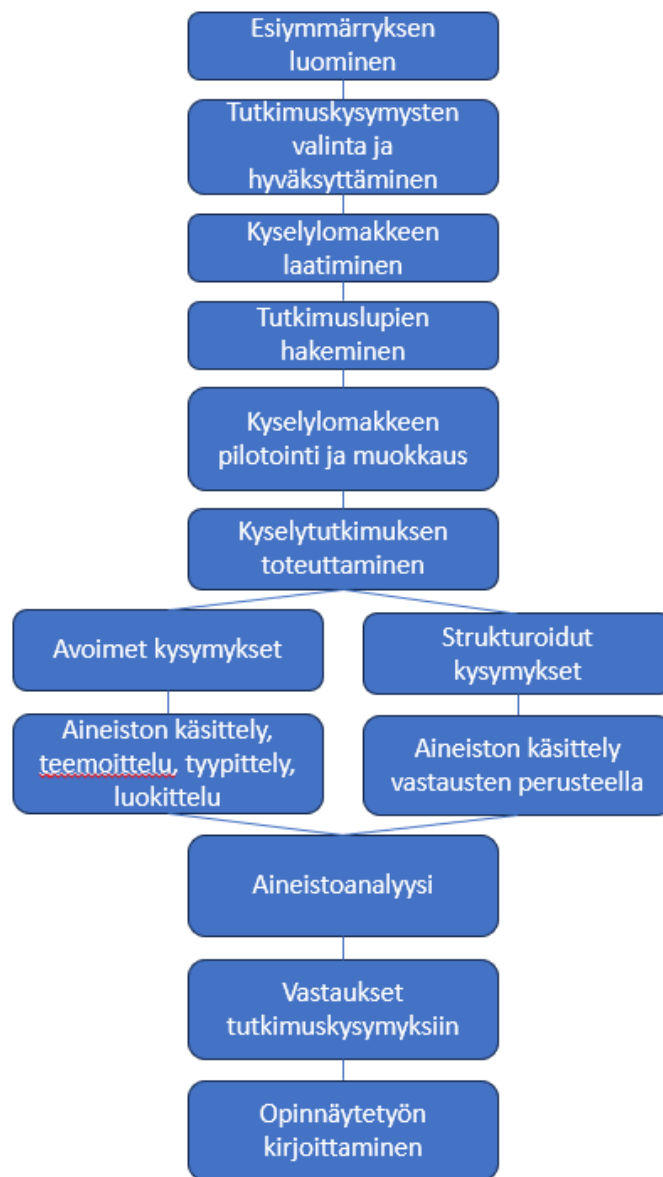
Hyvän turvallisuuskulttuurin luominen on tärkeää työpaikalla. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston (2024) mukaan työturvallisuuskulttuuri määrittelee millaisen aseman turvallisuus saa työpaikan toiminnassa, millaisia toimenpiteitä käynnistetään ja miten niiden toteuttaminen onnistuu. Työntekijöiden toimintaan ja työpaikan turvallisuuskulttuuriin vaikuttaa se, miten työpaikalla suhtaudutaan turvallisuusasioihin.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämä opinnäytetyön tutkimuksen prosessi on esiteltyä kaaviossa 2. Ensin piti muodostaa esiymmärrys tutkittavana olevasta aiheesta. Tutkijan piti perehtyä aiheeseen sekä siihen liittyvään kirjallisuuteen. Tämän jälkeen muodostui lopullinen tutkimuskysymys. Kyselylomakkeen laatimisessa piti ottaa huomioon, miten varsinaiseen tutkimuskysymykseen saadaan aineistoa. Itä-Uudenmaan

poliisilaitokselta haettiin tutkimuslupaa 20.11.2023 ja se saatiin 28.11.2023. Webropol-kyselylomakkeen toimivuus pilotoitiin rajatulla kohderyhmällä ennen varsinaisen tutkimuksen toteuttamista. Kysely lähetettiin 4.12.2023 neljälle henkilölle. Vastaajien palautteen perusteella kyselyyn tehtiin muutamia korjauksia, joilla saatiin parannettua kysymyksien ja niiden saatekirjeen (liite 3) ymmärrettävyyttä. Kyselylomake lähetettiin 5.12.2023 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisen alueen valvontaja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille, ja muistutusviesti vastaamisesta lähetettiin heille 13.12.2023. Kyselyn vastausaika loppui 17.12.2023. Strukturoitujen kysymysten vastaukset käsiteltiin aineiston vastausten perusteella ja avoimen kysymyksen vastaukset teemoitettiin, tyypiteltiin ja luokiteltiin. Tämän jälkeen aineisto analysoitiin, minkä jälkeen saatiin tutkimuksen tulos. Lopuksi kirjoitettiin tulosten perusteella johtopäätökset ja pohdinta.

Opinnäytetyöni prosessikuvaus

Kaavio 2. Tutkimuksen etenemistä ja toteutumista havainnollistava kuva. (kaavio: Piia Varpa)

7.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena ja kvantitatiivisena tutkimuksena, eli työn tutkimusotteena käytettiin triangulaatiomenetelmää. Tämä menetelmä valittiin siksi, että sillä saataisiin syvempää tutkimusmateriaalia. Silloin kun opinnäytetyössä käytetään sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusta, puhutaan triangulaatiomenetelmästä. (Schultz ym. 2004, 269.) Triangulaatiomenetelmä on erilaisten menetelmien, tutkijoiden, tietolähteiden tai teorioiden yhdistämistä opinnäytetyössä (Viinamäki 2007, 180–185). Monimetodimallilla saadaan laadukasta tietoa (Brewer & Hunter 2006, 4). Kyse on siis moninäkökulmaisuuudesta ja siitä, että yhdistetään useita tutkimusmenetelmiä ja aineiston analysoinnin lähestymistapoja. Näin tutkimuksesta saadaan luotettavampi ja tieto syvenee. Triangulaatiomenetelmä soveltuu käytettäväksi silloin, kun laadullisessa tutkimuksessa käytetään sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 218.) Triangulaatiossa käytetään samaa tutkimusongelmaa ja ilmiötä tarkastellaan useasta eri näkökulmasta. Onnistumisen kannalta on tärkeää analysoida tarkasti käytettävien menetelmien suhdetta toisiinsa. (Brewer & Hunter 2006, 5–7.)

Hirsjärven ym. mukaan (2009, 125) määrällisessä tutkimuksessa lasketaan määriä ja sen tarkoitus on vastata kysymyksiin; kuinka monta, kuinka paljon ja kuinka usein. Laadullisella tutkimuksella pystyttiin selvittämään tutkimukseen osallistuneiden vastaajien asenteita, mielipiteitä ja kokemuksia. Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin laatimalla kyselylomake, johon tuli strukturoituja kysymyksiä sekä yksi avoin kysymys. Strukturoiduilla kysymyksillä saatiin tietoa siitä, kuinka moni vastaajista on mitään mieltä kysymyksistä. Avoimella kysymyksellä saatiin tietoa syvennettyä, kun vastaajat saivat kertoa mielipiteitään ja näkemyksiään tutkittavana olevasta asiasta.

7.2 Hermeneuttinen tutkimusote

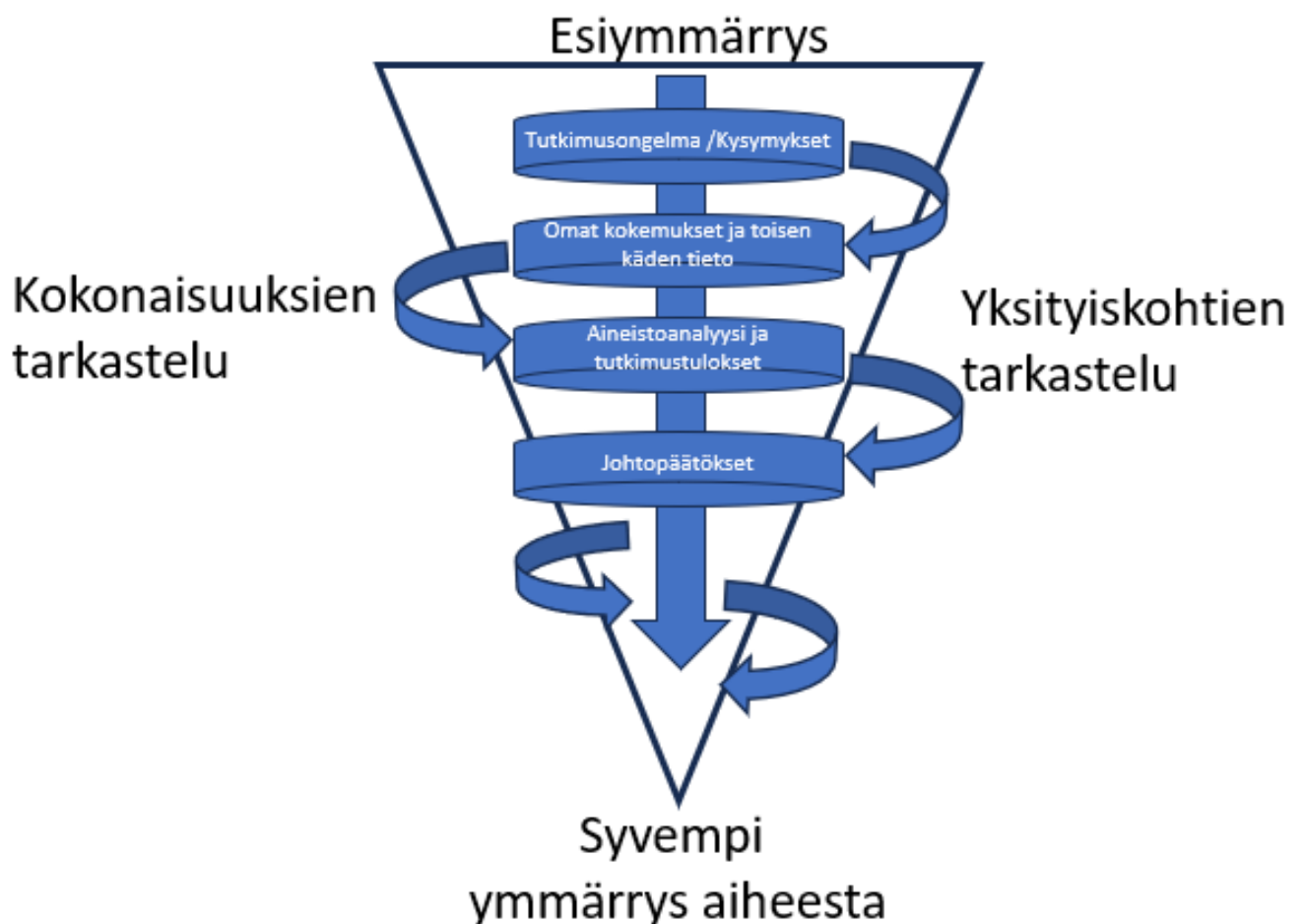
Työssä lähestyttiin tutkittavaa aihetta hermeneuttisen tutkimusotteen kautta. Hermeneuttinen tutkimus on tutkimusstrategia, jossa keskeistä on tulkintojen tekeminen ja tutkimuskohteen syvälinen ymmärtäminen. Hermeneuttisen lähestymistavan avulla voidaan esiymmärrystä lisätä tutkittavana olevasta aiheesta. Hermeneuttisesti katsottuna asia ei selviä pelkästään itsensä kautta, vaan tutkijan tulee ymmärtää sen konteksti. Tämän mukaan tutkijan on luettava kokonaisuuksia läpi niin kauan, että hän ymmärtää tutkimusaihetta hyvin. Tutkijalla on oltava jo hyvä ja selkeä esiymmärrys tutkittavasta aiheesta ennen kuin hän astuu hermeneuttiseen kehään. (Niskanen 2005, 91.) Hermeneutiikassa keskeisiin käsityksiin kuuluvat tulkinta, esiymmärrys, ymmärrys ja hermeneuttinen kehä. Tulkinta on tärkeää, kun halutaan lähestyä todellista tietoa. (Laine 2010, 22.)

Hermeneuttinen kehä kuvaa vaihteita, joiden avulla tutkimuksella pyritään pääsemään mahdollisimman lähelle totuutta. Tutkimuksen hermeneuttinen kehä tarkoittaa jatkuvaa vuorovaikutusta kolmen menetelmällisen vaiheen välillä. Nämä vaiheet ovat ymmärrys, aineiston analyysi ja kokonaisuuden ymmärtäminen. Hermeneuttista kehää kutsutaan myös hermeneuttiseksi spiraaliksi sen tiedon

lisääntymistä eteenpäin vievän liikkeen vuoksi. Sillä pyritään tutkimukselliseen dialogiin tutkittavan tutkimusaineiston kanssa. (Niiniluoto 2012, 159.) Hermeneuttinen kehä etenee alustavan tulkinnan kautta aina yksityiskohtien tulkintaan. Alustava tulkinta ja yksityiskohtaisempi tulkintojen tekeminen pakottavat tutkijan tarkistamaan alkuperäisiä tietojaan. Tällöin tarkasteltavan ilmiön kokonaisymmärrys muuttuu aikaisempaa laajemmaksi. Tutkija päätyy lopulta siihen, mistä on lähtenyt tekemään tulkintojaan, mutta tiedollisesti paljon rikkaampana. (Saarinen 1994, 258–259.)

Tässä tutkimuksessa hermeneuttinen spiraali ja tutkimuksen kokonaisprosessi ovat kiinteästi vuorovaikutuksessa läpi koko tutkimuksen ajan. Kaaviolla 3 osoitetaan, että tutkimusta ei voitu käsitellä erillisenä prosessina, vaan hermeneuttinen spiraali vaikutti prosessin jokaisessa vaiheessa tutkijan ymmärryksen lisääntymiseen. Hermeneuttisen spiraalin ja tutkimusprosessin kiinteään vuorovaikutuksen ansiosta saavutettiin tehokkaammin lopullinen ymmärrys ja tutkijalla oli mahdollisuus syvemmän tiedon lisääntymiseen sekä oppimiseen.

Hermeneuttinen spiraali ja opinnäytetyön vuoropuhelu

Kaavio 3. Hermeneuttinen spiraali ja tutkimusprosessin vuoropuhelu. (kaavio: Piia Varpa)

7.3 Aineistonkeruu

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisen alueen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskentelevät poliisit. Pohjoiseen alueeseen kuuluvat Järvenpää, Hyvinkää ja Porvoo. Kysely lähetettiin 109 poliisille. Kohderyhmällä on kokemusta tutkittavasta aiheesta, jolloin tutkimustulokset olivat luotettavia ja saatava tieto laadukasta. Hirsjärven ym. (2002, 180) mukaan kyselyn kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Myös Kylmä & Juvakka (2012, 3) ovat sitä mieltä, että laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimusjoukolla on kokemusta tutkittavasta aiheesta. Näin voidaan varmistua tiedon oikeellisuudesta ja luotettavuudesta.

Kyselytutkimuksen etuna pidetään sitä, että sen avulla saadaan laajaa tutkimusaineistoa, koska otanta voi olla suuri ja siinä voidaan kysyä monia kysymyksiä. Kysely säästää tutkijan aikaa. Aineisto voidaan nopeasti käsitellä tallennettavaan muotoon. Aineisto voidaan analysoida tietokoneen avulla, jos kyselylomake on hyvin suunniteltu. Myös tutkimuksen aikatauluttaminen on helppoa. Kyselyllä kerättävän tiedon käsittelyyn on kehitetty analyysitavat ja raportointimuodot, jolloin tutkijan ei itse tarvitse kehittää uusia aineiston analyysitapoja. (Hirsjärvi ym. 2002, 182.) Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeen avulla. Strukturoitujen kysymysten vastauksien tulokset saatiin suoraan ja helposti Webropolin avulla.

Kysymyksissä käytetään yleensä kolmea muotoa: avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkoihin eli skaaloihin perustuvat kysymykset (Hirsjärvi ym. 2002, 185–187). Kyselylomake tulisi tehdä niin, että monivalintakysymyksillä saadaan helposti analysoitavaa aineistoa. Monivalintakysymysten analysointi tapahtuu valmiin ohjelman ja tietokoneen avulla. Laadittaessa kysymyksiä tulee huomioida niiden selkeys, yksiselitteisyys ja helposti ymmärrettävyys. Avoimilla kysymyksillä voidaan syventää monivalintakysymyksiä. Avoimet kysymykset mahdollistavat, että vastaaja voi kertoa aiheeseen liittyviä omia ajatuksiaan ja mielipiteitään. (Hirsjärvi ym. 2009, 184, 190–191.)

Strukturoitujen kysymysten lisäksi haluttiin yksi avoin kysymys, jotta vastaajat voivat kirjoittaa avoimesti omia mielipiteitään ja näkemyksiään. Tutkimuksen kysymykset (liite 4) rakennettiin tarkoin valitun ja rajatun aiheen ympärille, jotta saatiin tarkkaa tietoa vain siitä aihealueesta, mitä tutkitaan ja jotta vastaukset vastasivat tutkimuskysymykseen paremmin. Vastaajat saivat kertoa omia mielipiteitä ja näkemyksiä omista ajatuksistaan.

Kvalitatiivisen aineiston keräämisessä käytetään aineiston riittävyteen, eli kylläisyyteen viittaavaa saturaatiokäsitettä. Tällä käsitteellä tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi haastattelun aineistoa aletaan keräämään päättämättä etukäteen, miten monta tapausta tutkitaan. Aineisto on riittävä, kun samat asiat alkavat esiintymään vastauksissa. Tätä kutsutaan saturaatiopisteeksi. Tietty määrä aineistoa tuo esiin teoreettisesti merkittävän tuloksen. (Hirsjärvi ym. 2002, 169.) Tässä tutkimuksessa

Webropol-kyselyn vastauksia seurattiin tiiviisti koko sen ajan, kun kysely oli auki. Vastaukset alkoivat nopeasti toistamaan toisiaan, josta voitiin päätellä, että saturaatiopiste savutettiin.

7.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Opinnäytetyö on prosessi, jossa aineistoa analysoidaan sen alusta loppuun asti. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on ongelman ratkaisua, jossa aineistoa ryhmitellään ja eritellään useammassa eri vaiheessa. Aineistoon pitää tutustua huolella. Sitä pitää eritellä, tulkita ja pohtia. Analysoinnin tavoitteena on ymmärtää sen laaja sisältö ja merkitys. Tutkija joutuu pohtimaan koko tutkimuksen ajan tutkimusongelmaa, hypoteesia sekä väitteitä. Opinnäytetyöprosessin aikana tutkijalle kehittyy analyttinen ajattelu. (Vilkkä 2021.)

Tutkimusaineistoa analysoitaessa voidaan käyttää sekä kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusmenetelmää (Alasuutari 2011, 32). Laadullista ja määrällistä tutkimustapaa ei tule kuitenkaan asettaa vastakkain, vaan ne täydentävät toisiaan. Näin saadaan syvällisempää tietoa tutkittavana olevasta aiheesta. (Matthews & Ross 2010, 345.) Sisällönanalyysiä voidaan hyödyntää niin määrällisessä kuin laadullisessakin tutkimuksessa. Nykyään kuitenkin määrällisen tutkimusaineiston osalta puhutaan yleisemmin sisällönerittelystä, kun taas laadullisen tutkimuksen analyysitapaa kuvaillaan sisällönanalyysinä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 106–107.)

Laadullisen tutkimuksen analyysissä pyritään siihen, että mahdollisesti hajanainen ja laaja aineisto täsmentyy ja tiivistyy (Vilkkä 2021). Tutkimusaineistoa tarkastellaan ja tekstistä pyritään löytämään merkityksiä. Tutkimusaineistosta tehdään havaintoja, kuten millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä tekstistä nousee esiin. Samalla pyritään muodostamaan kuvaus tutkittavana olevasta ilmiöstä. (Frey ym. 2000, 237–238.)

Tärkeää on, että materiaaliin tutustutaan huolella ennen kuin sitä aloitetaan analysoimaan. Näin luodaan perusta aineiston analyysille ja teemojen vertailulle. (Ruusuvoori ym. 2010.) Materiaali tiivistetään ja siitä karsitaan kaikki epäolennainen pois. Materiaalista etsitään teemoja, joista muodostetaan myöhemmin luokkia. (Vilkkä 2021.)

Tämän tutkimuksen sisällönanalyysi aloitettiin purkamalla kyselyn vastaukset ensin osiin. Tekstiä luettiin läpi useita kertoja, jotta saatiin muodostettua käsitys siitä, mitä asioita vastaajat tuovat esiin, ja mitkä teemat esiintyivät eniten vastauksissa. Aineiston alustavan tulkinnan perusteella vastauksista muodostui kaksi pääteemaa. Tämän jälkeen pääteemoja luettiin läpi, jonka jälkeen alkoi muodostumaan alaluokkia. Vastaukset luokiteltiin aineiston analyysitaulukkaan. Näin syntyivät tutkimuksen tulokset.

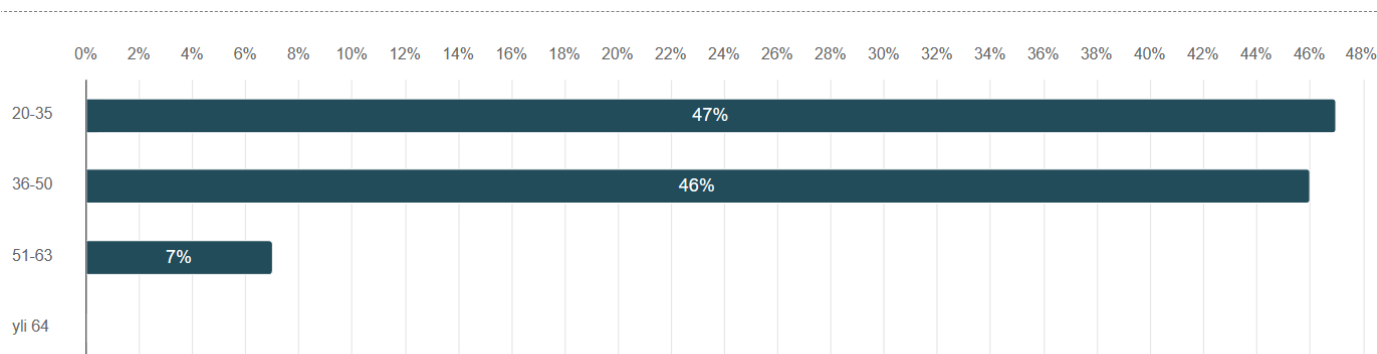
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä osiossa esitetään opinnäytetyön tutkimuksen tulokset, jotka perustuvat tutkimusanalyysiin. Tutkimustulosten esittämisessä on käytetty vastaajien antamia kommentteja lisäämään ymmärrystä tutkittavasta aiheesta ja sen tuloksista. Kommentit ovat suoria lainauksia tekstissä, jotta niistä tulee paremmin ilmi kommenttien todellinen luonne. Vastaajien kommentit on sisennetty, kursivoitu ja merkitty lainausmerkein, jotta ne erottuvat selkeästi tutkijan omasta tekstistä.

Ensin käydään läpi strukturoitujen kysymysten tulokset ja tämän jälkeen avoimen kysymyksen vastausten tulokset. Strukturoitujen kysymysten tulokset esitellään siinä järjestyksessä, kuin ne olivat kyselylomakkeella. Ensin on esiteltynä vastaajien taustatiedot, kuten sukupuoli, ikä, työuran pituus ja ammattinimike poliisiorganisaatiossa. Taustatietojen jälkeen esitellään varsinaisten strukturoitujen kysymysten tulokset. Tutkimuskysely lähetettiin 109 poliisille, joista 41 palautti vastauksen.

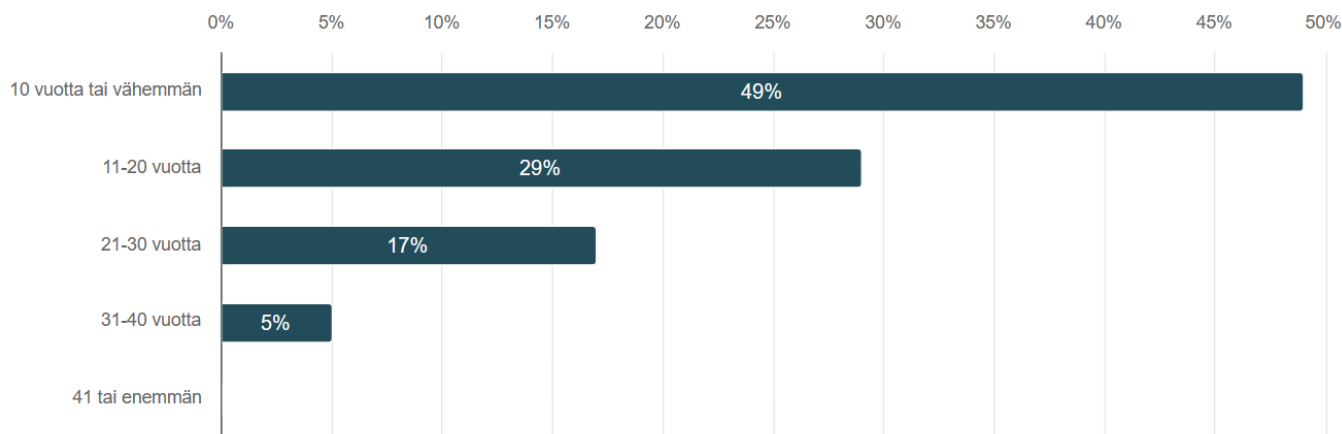
8.1 Taustatiedot

Tutkimukseen vastanneilta kysyttiin heidän taustatietojaan. Vastaajista reilusti suurin osa 75,6 % (31 kpl) oli miehiä ja loput 24,4 % (10 kpl) oli naisia. Taulukosta 1 näkee, että kyselyyn vastanneista 46,4 % (19 kpl) oli 20–35-vuotiaita ja saman verran oli 36–50-vuotiaita. Kolme vastaajaa (7,43 %) oli 51–63-vuotiaita.

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma. (taulukko: Webropol)

Vastaajilta kysyttiin heidän työuransa pituutta poliisiorganisaatiossa. Tuloksista näkyy, että virkaiältään nuoremmat poliisit olivat vastanneet eniten. Tuloksista ei kuitenkaan voida päätellä, johtuuko tämä siitä, onko valvonta- ja hälytystoimintasektorilla eniten virkaiältään nuorempia poliiseja, vai ovatko nuoremmat poliisit vain vastanneet aktiivisemmin. Suurimmalla osalla vastanneista, eli 48,8 % (20 kpl) oli 10 vuotta tai vähemmän virkauraa takana. 29,2 %:lla (12 kpl) työuran pituus poliisissa oli 11–20 vuotta ja kahdella vastaajalla (4,9 %) oli 31–40 vuotta.

Taulukko 2. Vastaajien työuran pituus poliisissa. (taulukko: Webropol)

Suurin osa vastaajista oli vanhempia konstaapeleita 80,5 % (33 kpl) ja 14,6 % (6 kpl) olivat ylikonstaapeleita. Myös kaksi komisariota olivat vastanneet kyselyyn.

8.2 Strukturoitujen kysymysten tulokset

Onko käytössänne muita suojakypäriä kuin ballistinen suojakypäri pään suojaamiseksi?

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisella alueella on yhteiskäytössä ballistiset suojakypärät ase- ja räjähduehkatehtäville. Kysymyksellä haluttiin kartoittaa, onko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisella alueella jollain jo käytössä kevyempi suojakypäri. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vastaajilla ei ole ballistisen suojakypärän lisäksi muita suojakypäriä käytössä. Vastausten mukaan kolmella henkilöllä on jo kevyt suojakypäri käytössä ja yhdellä vastaajista on työmaakypäri sekä yhdellä moottoripyörä- / kelkkakypäriä.

Pitäisikö mielestänne poliisilla olla suojakypäri tietyillä työtehtävillä ja tilanteissa pois lukien ase- ja räjähduehkatilanteet, joissa käytetään ballistista suojakypäriä?

Enemmistö vastaajista 46,3 % (19 kpl) on sitä mieltä, että poliisilla pitäisi olla suojakypäri riskialttiissa työympäristössä päivittäistoiminnassa. Vastaajista 34,2 % (14 kpl) taas on sitä mieltä, että poliisilla ei pitäisi olla suojakypäriä. 19,5 % (8 kpl) ei osaa sanoa pitäisikö suojakypäriä olla.

Pitäisikö suojakypärän käyttö perustua mielestänne poliisiorganisaation ohjeistukseen vai vapaaehtoisuuteen?

Vastaajilta kysyttiin, että jos poliisiorganisaatiossa olisi kevytsuojakypäri, pitäisikö sen käytön perustua organisaation antamaan ohjeistukseen, millä tehtävillä ja missä tilanteissa sitä käytetään, vai pitäisikö käytön perustua yksittäisen poliisin omaan harkintaan, eli vapaaehtoisuuteen. Vastaajista

51,3 % (20 kpl) on sitä mieltä, että suojakypärän käytön pitäisi perustua poliisiorganisaation ohjeistukseen, ja 38,4 % (15 kpl) oli sitä mieltä, että käytön pitäisi perustua vapaaehtoisuuteen. 7,7 % (3 kpl) ei osannut sanoa ja yksi vastaaja (3 %) oli sitä mieltä, että käytön ei pitäisi perustua kumpaankaan.

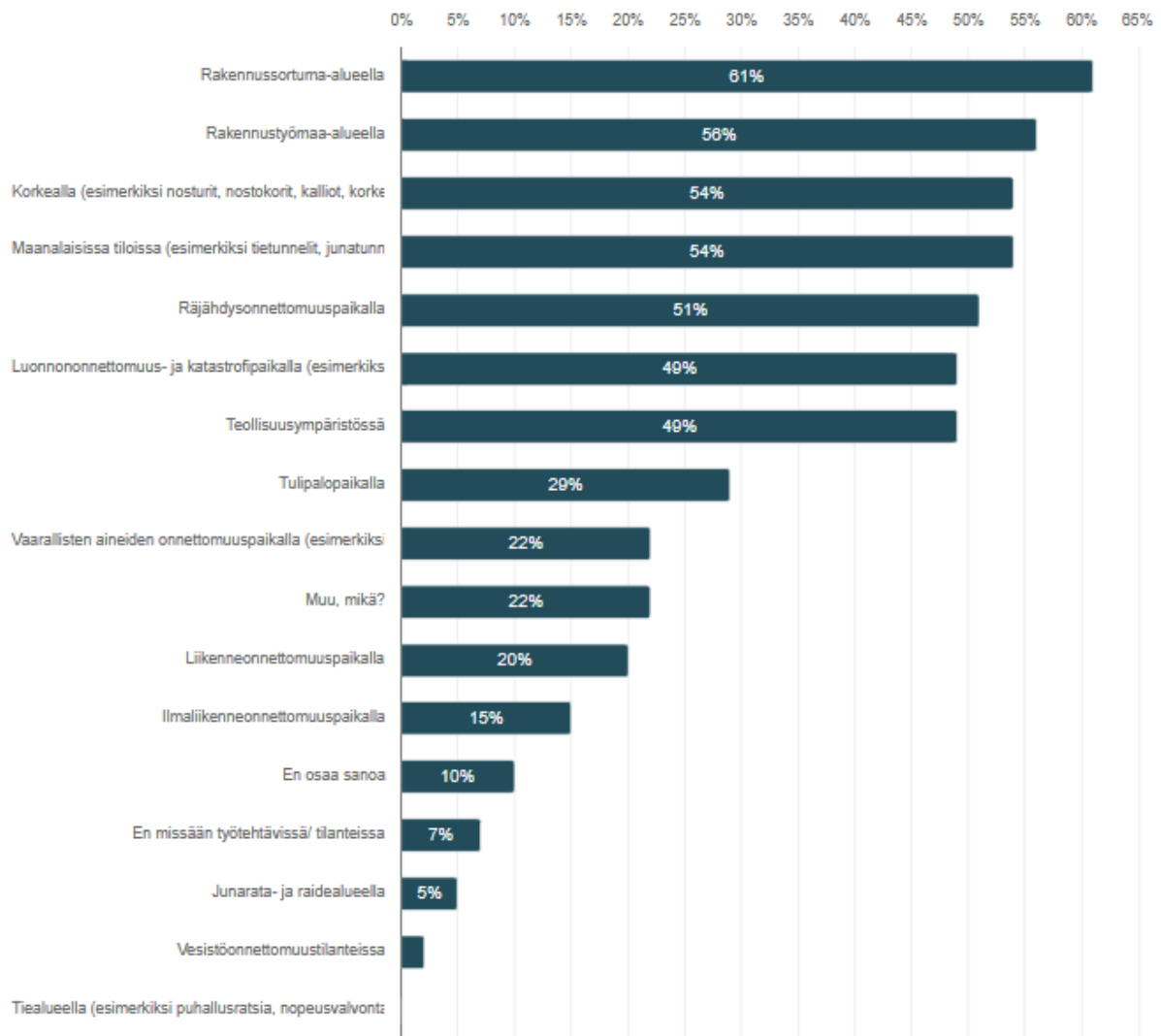
Jos teillä olisi suojakypärä, käyttäisittekö sitä tietyillä työtehtävillä ja/ tai tilanteissa, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen?

Kyselyssä haluttiin tutkia, että jos suojakypärän käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen, käytettäisiinkö sitä. Suurin osa vastaajista, eli 60 % (24 kpl) ilmoitti käyttävänsä suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen. Vastaajista 22,5 % (9 kpl) ei käyttäisi ja 17,5 % (7 kpl) ei osannut sanoa.

Millä työtehtävillä tai tilanteissa käyttäisitte suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen?

Vastaajilta kysyttiin, minkälaisissa tilanteissa ja työtehtävissä he käyttäisivät suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen. Monivalintakysymyksessä oli lueteltu poliisin päivittäistoiminnan 16 riskialtista toimintaympäristöä. Taulukosta 3 näkee vaihtoehdot, mistä vastaajat saivat valita omasta mielestään kaikki ne toimintaympäristöt, joissa käyttäisivät suojakypärää. Lisäksi oli mahdollista kirjoittaa jokin muu toimintaympäristö, jos sitä ei taulukosta löytynyt.

Vastausten mukaan eniten suojakypärää käytettäisiin rakennussortuma-alueella, kun vastaajista 61 % (25 kpl) oli sitä mieltä, että käyttäisi kyseisellä tehtävällä suojakypärää. Vastaajista 61 % käyttäisi suojakypärää rakennustyömaa-alueella, 54 % korkealla ja maanalaisissa tiloissa työskennellessä sekä 51 % räjähdysonnettomuuspaikalla työskennellessä. Luonnononnettomuus- ja katastrofipaikat sekä teollisuusympäristö saivat kukin 49 % (20 kpl) kannatusta. Neljä vastaajaa (9,8 %) ei osannut sanoa, missä tilanteissa suojakypärää käyttäisi ja kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että ei käyttäisi missään tilanteessa suojakypärää. Yksikään vastaaja ei käyttäisi suojakypärää tiealueella työskennellessä, kuten esimerkiksi nopeusvalvonnassa tai puhallusratsiassa.

Taulukko 3. Tehtävät ja tilanteet, joissa vastaajat käyttäisivät suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen. (taulukko: Webropol)

Vastaajilla oli myös mahdollisuus kirjoittaa jokin muu tilanne tai työtehtävä, missä he käyttäisivät suojakypärää, mutta vaihtoehtoa ei ollut monivalintalistalta. Eräs vastaaja oli sitä mieltä, että käyttäisi suojakypärää erityiskohteissa työskennellessä, kuten ydinvoimalat ja öljyalostamot. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että suojakypärää käytettäisiin palonsyöntutkintatehtävillä sekä tehtävillä, joissa on uhka, että poliisia kohti heitetään esineitä. Erään mielestä suojakypärää tulisi käyttää mielenosoitustehtävillä, jossa ihmisiä on paljon, ja jossa mahdollisesti jouduttaisiin puuttumaan perusoikeuksiin ja ottamaan ihmisiä kiinni.

”Tehtävä, joilla odotettavissa vastarintaa esim. heitettävien esineiden muodossa, UAS-tehtävillä (etenkin jos pudotuslaite käytössä), ahtaanpaikan työskentely,”

” Jos tehtävä vaatisi sekä kypärän käytöstä olisi enemmän hyötyä kun haittaa.”

”Omat työtehtävät eivät sovi näihin mutta käyttäisin useissa esimerkkitapauksissa kentällä.”

”Vain aseuhka- ja vastaavissa tilanteissa kuin nytkin, vaikka perustuisi vapaaehtoisuuteen.”

”Ennakkoon tiedoissa olevalla valvonta- tai tutkintatehtävällä.”

”Tehtävällä, jossa lähtötiedot työturvallisuus huomioiden olisi järkevää käyttää kypärää. Se ei ole niin yksiselitteistä ja mm OpScore kypärä (jos olisi käytössä) madaltaisi tietyillä tehtävillä kypärän käyttöä.”

Lisäisikö suojakypärän käyttö mielestänne työturvallisuutta?

Suurin osa vastaajista 61,0 % (25 kpl) oli sitä mieltä, että suojakypärän käyttö lisäisi poliisin työturvallisuutta. Vain neljä vastaajaa (9,7 %) koki, että suojakypärän käyttö ei lisäisi työturvallisuutta. Vastaajista 29,3 % (12 kpl) ei osannut sanoa omaa kantaansa asiaan.

Oletteko joskus kokenut työtehtävillä tai työhön liittyvissä tilanteissa turvattomuutta, koska teillä ei ole ollut suojakypärää?

Vastaajista suurin osa 70,3 % (30 kpl) ei ollut kokenut turvattomuutta ilman suojakypärää, mutta kuitenkin 24,4 % (10 kpl) vastaajaa oli joskus kokenut turvattomuutta ilman suojakypärää. Yksi vastaaja ei osannut sanoa.

Onko teille tai jollekin toiselle sattunut työtehtävällä onnettomuus, missä suojakypärä olisi ollut tarpeellinen?

92,7 % (38 kpl) vastaajista ei ollut sattunut onnettomuutta, jossa suojakypärä olisi ollut tarpeellinen, mutta kolme vastaajaa kertoi onnettomuudesta, jossa suojakypärä olisi ollut tarpeellinen. Heistä kaksi vastaajaa kertoo lyöneensä päänsä ahtaassa tilassa ja yksi kertoo pään osuneen rakennuksen sisätilarakenteisiin.

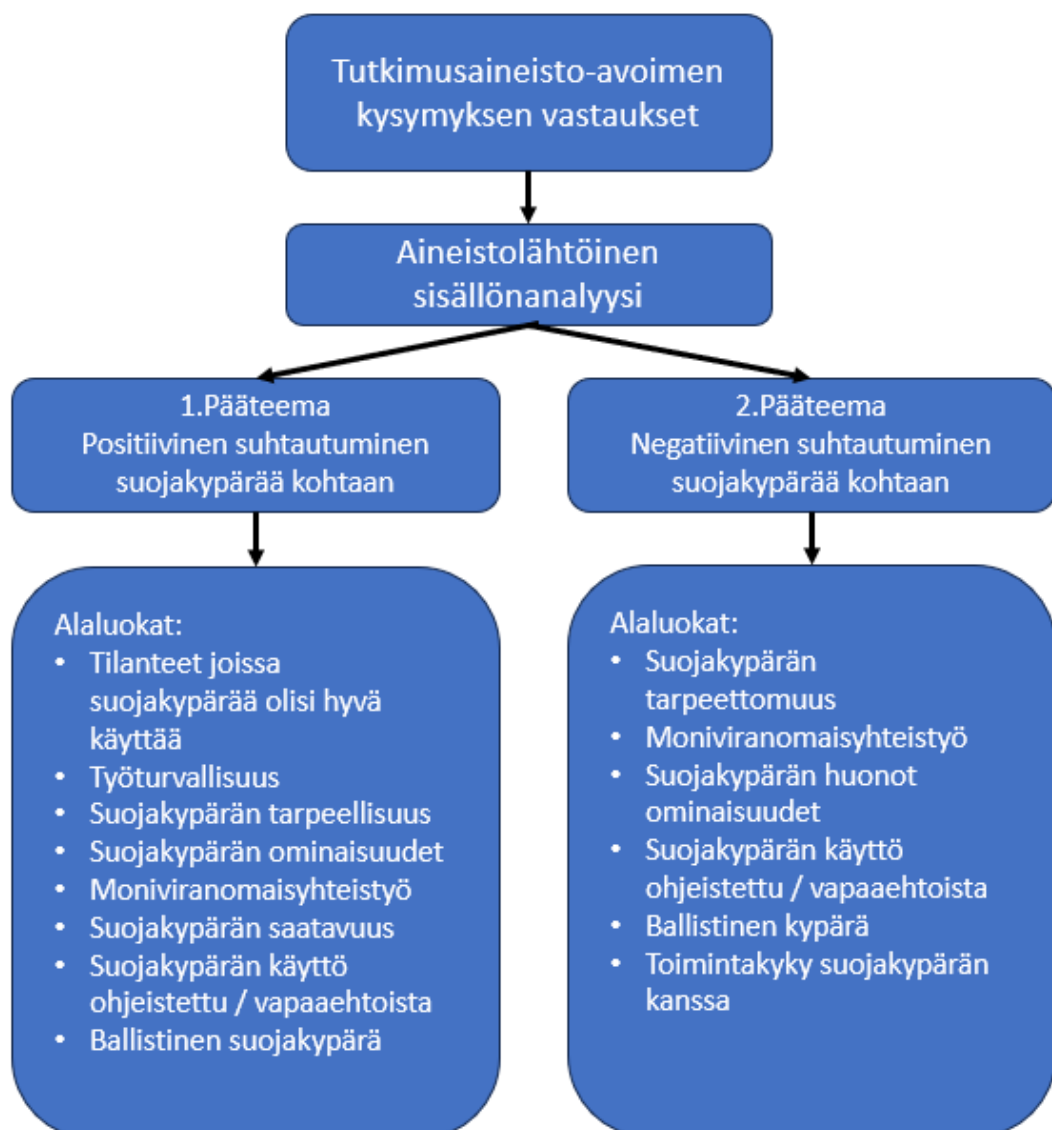
” Olen lyönyt voimakkaasti pääni ahtaassa tilassa tehtävällä.”

8.3 Avoimen kysymyksen tulokset

Kyselylomakkeen avoimella kysymyksellä selvitettiin, mitä muita ajatuksia suojakypärän käyttäminen vastaajissa herättää, pois lukien ase- ja räjähddeuhkatehtävät, joissa käytetään ballistista kypärää. Avoimen kysymyksen vastaukset jaoteltiin pää- ja alateemoihin niiden asiakokonaisuuksien ja esiintyvyyden mukaan. Kysymykseen oli vastannut 22 vastaajaa. Kommenttien aiheet noudattelivat

kaavaa, jonka mukaan niissä otettiin kantaa joko suojakypärän käytön puolesta tai vastaan. Tämän takia pääteemat päätettiin jaotella niin sanotusti positiivisiin ja negatiivisiin vastauksiin. Positiivisilla vastauksilla tarkoitetaan tässä tapauksessa suojakypärän käytön puolesta olevia kommentteja ja negatiivisilla vastauksilla niitä kommentteja, jotka ovat suojakypärää vastaan. Alateemat jaoteltiin muiden vastauksissa esiin nousseiden teemojen mukaan.

Kaaviolla 4 havainnollistetaan tutkimustulosten esittämiseen liittyvää prosessia. Tutkimusaineiston avoimen kysymyksen vastauksista tehtiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi, jonka mukaan vastaukset jaoteltiin ensin kahteen pääteemaan, eli positiivisiin ja negatiivisiin vastauksiin. Tämän jälkeen pääteemojen alla olleet vastaukset lajiteltiin vielä alateemoittain, jotka on lueteltu kaaviossa.

Kaavio 4. Tutkimustulosten esittämiseen liittyvä prosessi. (kaavio: Piia Varpa)

Luokittelun tuloksena saatiin 73 kommenttia, joista 51 oli luonteeltaan positiivisia ja 22 negatiivisia. Muutama yksittäinen kommentti oli sellainen, että ne sopivat niin negatiiviseen kuin positiiviseenkin pääteemaan, joten nämä esiintyvät molemmissa. Myös pari kommenttia oli sellaisia, jotka sopivat useampaan alateemaan. Nämä esiintyvät useamman kerran positiivisessa tai negatiivisessa pääteemassa. Tämän ei uskota vaikuttavan luotettavuuteen, koska kyseisiä kommentteja oli vain muutamia ja niitä oli molemmissa pääteemoissa. Kaikki alkuperäisistä vastauksista lainatut kommentit merkittiin tunnistetiedolla K1-K73 (K = Kommentti) materiaalin hallinnan parantamiseksi. Tunnistietoa näkyy lainattujen kommenttien perässä. Tunnistietoa ei voida käyttää kyselyyn vastanneiden henkilöiden identifioimiseksi. Seuraavaksi tutkimustulokset esitellään alateemoittain aloittaen ensin positiivisista kommenteista, koska niitä oli vastauksissa enemmän. Muut alateemat seuraavat toisiinsa kronologisessa järjestyksessä.

8.4 Positiivisia kommentteja suojakypärään liittyen

Avoimessa kysymyksessä oli eniten otettu kantaa siihen, missä kaikissa tilanteissa ja tehtävillä suojakypärä pitäisi olla. Kommentteja oli yhteensä 27 kappaletta. Seitsemässä kommentissa mainittiin muun muassa erityiskohteet, rakennustyömaat, tehtaat, ydinvoimalat ja/ tai teollisuusalueet. Kommenteissa oli otettu kantaa, että kyseisillä paikoilla veloitetaan käyttämään suojakypärää. Erään vastaajan mielestä suojakypärä olisi hyvä työturvallisuustekijä työmailla. Kahdessa kommentissa oli maininta, että suojakypärän on saanut lainaan, kun taas yhdessä oltiin sitä mieltä, että työnantajan tulisi hankkia suojakypärä työntekijälle.

"Lähtökohtaisesti tuntuu rakennustyömailla perus anastusrikostehtävillä hölmöltä liikkua ilman kypärää, kun muita työmaalla olevia veloitetaan käyttämään kypärää ja suojalaseja. Etenkin näillä tehtävillä kokisin kevytkypärän olevan hyvä lisä varustukseen..." (K14.)

"Erityiskohteissa valvonta ja harjoitustehtävät edellyttävät poliisilta alueella vaadittujen suojavaarusteiden käyttöä; vain kiireellisillä hälytystehtävillä näistä vaatimuksista voidaan poiketa." (K19.)

Eräässä kommentissa mainittiin suojakypärän olevan hyvä työturvallisuustekijä muun muassa erilaisilla onnettomuuspaikoilla. Kommentin mukaan poliisin rooli on usein estää lisävahinkoja, kuten esimerkiksi eristää ja ohjata liikennettä. Tämän lisäksi poliisi voi joutua myös suorittamaan tutkintaa paikan päällä, jolloin suojakypärä lisäisi työturvallisuutta.

Kolmessa kommentissa mainittiin, että suojakypärää olisi hyvä käyttää tulipalopaikoilla. Näistä yksi vastaaja kertoi olleensa partiomiehenä palokoiranohjaajalle. Hän oli kokenut suojakypärän olevan

hyvä lisä suojavaarustukseen. Erään kommentin mukaan kypärästä olisi hyötyä silloin, kun tehdään palonsyöntutkintaa palaneessa asunnossa.

”...palopaikat ovat sellaisia, että niillä kypärä olisi hyvä lisä varustukseen...” (K16.)

Yhdessä kommentissa kerrottiin, että poliisit olivat menneet pelastuslaitoksen nostolavalla rauhoittelemaan riiteleviä henkilöitä. Pelastajat olivat kysyneet, haluavatko poliisit valjaat ja suojakypärät, mutta poliisit olivat kieltäytyneet, koska olivat ajatelleet niistä olevan haittaa tehtävää hoidettaessa. Kommentissa kuitenkin mainittiin, että jos tehtävällä ei olisi ollut väkivallan uhkaa, niin suojakypärän käyttö olisi ollut perusteltua. Toisessakin kommentissa tuotiin esiin, että moniviranomaistehtävillä pelastuslaitoksen yksiköiltä on saatu suojakypäriä ja muita suojavaatteita joustavasti käyttöön, kunhan tehtävälle on saapunut riittävästi kalustettuja yksiköitä.

Kolmessa kommentissa mainittiin, että suojakypärä olisi hyvä olla liikenneonnettomuuspaikoilla. Eräessä kommentissa kerrottiin tilanteista, joissa poliisi on ollut liikenneonnettomuuspaikalla ensimmäisenä kohteessa. Kommentissa mainittiin, että poliisit ovat suojanneet päitään ballistisilla kypärillä, koska ovat joutuneet menemään onnettomuusajoneuvon sisälle aloittamaan uhrien välittömän hätäensiavun. Ongelmia on aiheuttanut ballistisen kypärän suuri paino niskaan kohdistuvana rasituksena haastavien työasentojen takia.

”...Esimerkiksi liikennetehtävillä, jossa tieosuuden nopeudet ovat kovia ja romua on tiellä, niin kevyemmän kypärän ja kasvosuojuksen käyttö kuulostaa varsin hyvältä idealta ja vapaaehtoisikin kypäränkäyttäjää tällaisiin tilanteisiin varmasti löytyisi.” (K18.)

Vastaajien kommentteista kävi ilmi, että suojakypärää pidettiin tarpeellisena niillä tehtävillä, missä oli oletettavaa, että poliisia kohden heitetään esineitä. Kahdessa kommentissa oli maininta, että suojakypärää olisi hyvä käyttää väkijoukossa muun muassa mielenosoitustehtävillä, jotta se suojaisi päätä mahdollisesti ihmisten heittämillä esineiltä. Toisessa kommentissa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän käytön tulisi olla itsestäänselvyys tehtävillä, joissa on vaarana, että poliisia kohti heitetään esineitä. Lisäksi eräessä kommentissa mainittiin, että kotihälytystehtävillä missä on riskinä, että kohdehenkilö lyö astalolla päähän, pitäisi suojakypärän käyttöä enemmän huomioida.

”Kypärien käyttö olisi järkevä turvavaruste mm. mielenosoitustehtävillä tai muissa vastaavissa yjt-tehtävissä, jossa on paljon väkijoukkoa, jotka saattaa olla vihamielisiä. Kevyt suojakypärä suojaisi sen kantajaa mm. heitettäviltä objekteilta ja loisi se muutenkin turvallisuutta kiinnitoissa ym...” (K17.)

Neljässä kommentissa otettiin esille painava titaanikypärä, eli ballistinen kypärä. Eräessä kommentissa pohditaan, että käytössä pitäisi olla titaanisuojakypärän lisäksi kevyempi ballistinen kypärä

Ops-Core. Kommentin mukaan kyseinen kypärä madaltaisi käyttökynnystä ja olisi huomattavasti soveltuvampi, mutta myös työturvallinen vaihtoehto tietyillä tehtävillä. Lisäksi kommentissa oli maininta, että jos painava titaanikypärä on ainoa vaihtoehto, niin sitä ei käytetä, koska kypärän suuri paino ja muut ominaisuudet vaikuttavat sen käyttöön. Erään vastaajan mukaan, hänen toimipisteeltään löytyy vain pari uudempaa ja kevyempää suojakypärää. Kevytsuojakypärän käytön hyväksi puoleksi mainittiin, että se ei lisäisi niska- ja hartiaseudun kuormitusta, mutta se ehkäisisi pään kohdistuneita iskuja ja kolhuja tavanomaista haastavimmissa olosuhteissa. Toinen oli sitä mieltä, että matalalla kynnyksellä pitäisi hankkia lisää kevyempiä suojakypäriä valvonta- ja hälytystoiminta-sektorille.

”...Painava titaanikypärä heikentää huomattavasti toimintakykyä liki tehtävällä kuin tehtävällä, ja kaatumisen tai varsinkin liikenteessä äkkipysähdyksen tmv. takia niskavaurio on erittäin todennäköinen seuraamus, jos painava kypärä on päässä...” (K47.)

”...Ballistisen kypärän käyttö tuntuu hieman kovalta toimenpiteeltä näillä tehtävillä...” (K48.)

Kuudessa kommentissa otettiin kantaa siihen, minkälaisia ominaisuuksia suojakypärällä pitäisi olla. Neljässä kommentissa mainittiin, että suojakypärän pitäisi olla kevyt. Yksi oli jopa sitä mieltä, että jos suojakypärät olisivat vastaavia kevyempiä versioita, niin kyselyn vastauksetkin voisivat olla ihan erilaisia. Vastaavilla kevyemmillä versioilla tarkoitettiin ilmeisesti nykyistä ballistista kypärää ja sen kevyempää versiota. Kahdessa kommentissa otettiin esiin lisävarusteet. Toisessa näistä mainittiin, että suojakypärä olisi hyvä siinäkin mielessä, että siihen saisi laitettua lisävarusteita. Lisävarusteista olisi hyötyä olosuhteissa, joissa tarvitaan valoa, kameraa tai kuulonsuojausta. Yhdessä kommentissa oltiin sitä mieltä, että kypärän pitäisi olla helposti puettava ja sen pitää pysyä päässä. Eräessä toisessa kommentissa pohdittiin, että valtio ei mitään luultavammin tulisi hankkimaan sellaisia suojakypäriä poliisille, mitkä olisivat kevyitä, helposti puettavia, eivätkä estäisi mitään toimintaa, mutta pysyisivät kuitenkin päässä. Yksi vastaaja kirjoitti voivansa pitää suojakypärää, jos se ei estä mitään toimintaa ja suojan tarpeelle on hyvät perustelut.

Kyselyn strukturoiduissa kysymyksissä kysyttiin, pitäisikö suojakypärän käytön perustua ohjeistukseen vai vapaaehtoisuuteen. Avoimen kysymyksen neljässä kommentissa haluttiin ottaa vielä kantaa tähän kysymykseen. Kolmessa näistä suojakypärää pidetään hyvänä asiana ja mainittiin, että suojakypärän käytön tulisi olla vapaaehtoista. Eräs vastaaja täsmensi, että suojakypärän käytön tulisi olla vapaaehtoista, jotta sen järkevä käyttö olisi mahdollista. Yhdessä kommentissa pohdittiin, että jos Poliisihallitus tekisi ohjeistuksen suojakypärän käytöstä, pitäisi ohjeistuksen olla sellainen, että siinä olisi liikkumavaraa. Eräessä kommentissa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän käyttöä tulisi harkita jokaisella tehtävällä erikseen.

”...Erillisten suojakypärän käyttö voisi olla järkevää ja perusteltua esim. ennakkoon tiedossa olevilla valvonta- ja tutkintatehtävillä, missä olosuhteet kypärän käyttöä edellyttävät.” (K24.)

”...Mikäli kypärä olisi käytettävissä sitä tulisi varmasti käytettyä useammilla tehtävillä.” (K4.)

Neljässä kommentissa tuotiin esiin, että suojakypärän käyttäminen lisäisi poliisin työturvallisuutta. Näistä yhdessä viitattiin myös työturvallisuuslakiin. Eräs vastaaja epäili Valtionkonttorin suhtautuvan huonosti, jos esimerkiksi työmaalla olisi pitänyt käyttää suojakypärää ja jotain tapahtuu, eikä poliisilla ollut sitä. Eräessä kommentissa nostettiin esiin suojakypärän olevan hyvä työturvallisuutta lisäävä tekijä niin kentällä kuin tutkinnassakin.

”Työturvallisuuslain perusteella työnantajan pitäisi hankkia työntekijälle turvalliset työvälineet ja yksi osa tätä olisi varmasti suojakypärä.” (K6.)

Erään kommentin mukaan tutkimusaihe on hyvä. Kommentissa oli myös maininta, että asiaa on syytä selvittää. Yhdessä kommentissa mainitaan, että yksi uusi turvaväline on ajatuksena hyvä, mutta vastaaja ei koe sitä tarpeellisena valvonta- ja hälytystoimintasektorille.

8.5 Negatiivisia kommentteja suojakypärään liittyen

Seuraavaksi on esitelty tulokset, jotka ovat luonteeltaan niin sanotusti negatiivisia, eli kommentteista tulee ilmi, että suojakypärän käytölle ei koeta olevan tarvetta valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille. Viidessä kommentissa mainittiin, että suojakypärää ei pidetä tarpeellisena poliisin valvonta- ja hälytystoimintasektorilla. Kommenteissa mainittiin, että sellaiset tehtävät, joissa suojakypärää tarvitsisi ovat vain satunnaisia, niitä ei ole ollenkaan tai suojakypärästä ei koeta olevan hyötyä.

”Yksi passiivinen turvaväline lisää ajatuksena hyvä, mutta en näkisi sitä tarpeellisena kenttäpartion vakiovarusteena.” (K57.)

”Itse VHT-sektorilla työskentelevänä en ole ollut sellaisissa tilanteissa, joissa suojakypärästä olisi ollut hyötyä.” (K58.)

Kahdessa näistä kommentteista oli otettu kantaa siihen, että suojakypärä ei ole tarpeellinen, koska poliisi ei joudu menemään pelastus- ja ensihoitohenkilöstön tapaan sellaisiin tilanteisiin, missä suojakypärää tarvitsisi. Erään kommentin mukaan pelastukselta on saatu lainaan suojakypärät, jos sellaisia on tarvittu.

” Pelastuksella ja ensihoidolla on käytössä kypärät ja käyttävät niitä tehtävien vaatiessa. Poliisilla ei käytännössä ole sellaisia tehtäviä, missä suojakypärä olisi tarpeellinen. Onnettomuuspaikoillakin kaikki pelastamissysteemit on yleensä jo hoidettu, ennen kuin poliisi edes ehtii paikalle. Tämä johtuu usein siitä, että tämän kaltaisille tehtäville poliisi hälytetään paikalle vasta pelastuksen jälkeen, mikä on aivan perusteltua.” (K52.)

” Itse koen, että meidän tehtävillä ei ole tarvetta suojakypärälle. Harvoin olemme (poliisiviranomaisena) tehtävillä, jossa on tarvetta suojata pää. Muut viranomaiset taikka tahot menevät yleensä näihin tilanteisiin. Ainoa, mikä tulee mieleen, on ensimmäisenä yksikönä kohteessa ihmisen pelastaminen jostain sellaisesta paikasta, mihin ei yleensä poliisi menisi.” (K60.)

” ...Moniviranomaistehtävillä pelastuslaitoksen yksiköiltä on saatu suojakypäriä ja muuta suojavaatetta joustavasti käyttöön, kun tehtävälle on saatu riittävästi varustettuja yksiköjä paikalle.” (K53.)

Eräässä kommentissa pohdittiin, että suojakypärä suojaisi päätä väkijoukossa tapahtuvissa tehtävissä, mutta kirjoittaja epäili, että joku voisi käyttää suojakypärää kuristamiseen, koska suojakypärä pitäisi kuitenkin olla sellainen, että siinä on leukaremmi. Eräässä kommentissa otettiin kantaa siihen, että kyselyn vastaukset olisivat erilaisia, jos suojakypärät olisivat nykyistä vastaavia kevyempiä versioita.

Kolme vastaajaa oli ottanut kantaa ballistisen kypärän näkökulmasta. Eräästä kommentista kävi ilmi, että ballistista kypärää on jouduttu käyttämään onnettomuusajoneuvon sisällä potilaan hätäensiavun antamiseen, mutta kypärä on ollut ongelmallinen, koska se aiheuttaa niskaan kovaa räsitusta. Eräs toinenkin kommentti otti kantaa niskavaurioihin ballistisen kypärän osalta. Siinä mainittiin, että kaatumisen tai äkkipysähdyksen seurauksena aiheutuu niskavaurioita, koska ballistinen kypärä on niin painava. Ballistisen kypärän käyttö tuntuu myös hieman kovalta toimenpiteeltä tutkimuksessa mainituilla tehtävillä erään kommentin mukaan.

Kahdessa kommentissa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän käytön pitäisi perustua vapaaehtoisuuteen ja yhdessä oltiin sitä mieltä, että jos se perustuisi Poliisihallituksen ohjeistukseen, niin siinä pitäisi olla liikkumavaraa. Yhdessä kommentissa oli mainittu, että suojakypärän käyttöä pitäisi harkita jokaisella tehtävällä erikseen, koska suoran ohjeistuksen antaminen voisi olla hankalaa.

”...Mikäli kypärän käytöstä ohjeistetaan/määrätään tietynlaisilla tehtävillä, tulee siitä hyvin nopeasti enemmänkin rasite kuin hyödyllinen lisäsuoja. Monella tehtäväpaikalla, missä määräys tulisi vääjäämättä velvoittamaan kypärän käytön, olisi kypärästä enemmän haittaa kuin käytännön hyötyä. Myös Valtiokonttorin kanta työtaturmiin, joissa kypärän

käytöllä ei tosiasiallista vaikutusta olisi ollut, tulisi olemaan tapaturman uhrin kannalta kielteinen.” (K62.)

Neljässä kommentissa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän käyttö ei saa heikentää poliisin toimintakykyä tehtävillä. Eräs oli sitä mieltä, että suojakypärän käytölle pitää löytyä hyvät perusteet. Yhdessä kommentissa oli pohdittu, että aina ei ole aikaa pukea suojakypärää päähän.

”...Toisaalta niin kypärän kuin muiden suojavälineiden käytössä otettava huomioon se, että laskeeko toimintakyky esim sen vuoksi että liikkumisesta tulee hankalampaa tai kuinka pitkään voidaan toimia suojavälineen kanssa ennen toimintakyvyn laskua...” K69

”Olen esimerkiksi mennyt palokunnan nosturilla katolta hakemaan riitapukareita ja tilanne mennyt heti painiksi. Brankkarit kysyvät, haluammeko nostokoriin valjaat ja kypärät ja näistä kieltäydyimme juurikin tämän väkivallan uhkan takia. Tässä vaiheessa kypäristä ja vermeistä olisi ollut vain haittaa, koska ne olisivat heikentäneet toimintakykyä...” (K72.)

Kahdessa kommentissa tuotiin esiin suojakypärän hankintaan liittyviä asioita. Toisessa näistä kommentissa pohdittiin, mikä olisi kyseisen suojakypärän budjetti. Kommentissa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän kallis hinta ei olisi linjassa sen vähäisiin käyttömääriin. Toisessa kommentissa oltiin sitä mieltä, että valtio ei todennäköisesti tulisi hankkimaan poliisille sellaista suojakypärää, missä olisi hyvät käyttöominaisuudet.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä osiossa esitetään johtopäätökset tutkimuksen tulosten pohjalta. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan poliisilla pitäisi olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistehtävillä. Suojakypärän uskotaan myös parantavan poliisin työturvallisuutta.

Enemmistö vastaajista 46,3 % oli sitä mieltä, että poliisilla tulisi olla käytössään suojakypärä, kun taas 34,2 % vastaajista oli sitä mieltä, että suojakypärää ei tarvita. Tulosten välillä ei ole suurta eroa, mutta tulosten mukaan suojakypärän käytön puolesta puhuu myös se, että 61 % vastanneista oli sitä mieltä, että suojakypärän käyttö lisäisi poliisin työturvallisuutta ja 60 % vastaajista käyttäisi suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen.

Avoimen kysymyksen kommentteja oli 73 kpl. Luokittelun tuloksena enemmistö kommentteista, eli 51 kpl oli luonteeltaan positiivisia eli sellaisia, että poliisilla pitäisi olla suojakypärä ja 22 kommenttia oli negatiivisia, eli suojakypärä koettiin tarpeettomaksi. Tutkimuksen tulosten perusteella johtopäätöksenä on, että poliisien mielestä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistehtävillä pitäisi olla suojakypärä tai edes mahdollisuus suojakypärän käyttämiseen.

Tutkijan hypoteesina oli, että poliisit itse eivät koe suojakypärää tarpeelliseksi ja työturvallisuutta lisäävänä tekijänä. Tämä hypoteesi perustui ennen tutkimuksen aloittamista poliisien kanssa käytyihin keskusteluihin sekä käsitykseen siitä, että poliisilla ei ole tutkimuksen tekoheikellä suojakypärää käytössä. Tästä tuli tutkijalle käsitys, siitä että suojakypärää ei tarvita. Keskusteluissa tuli ilmi, että monet poliisit kokevat, että suojakypärä olisi epämukava, epäkäytännöllinen sekä ruma eikä sitä pidetty tarpeellisena. Tämä esiolettamus osoittautui kuitenkin tutkimuksen tulosten perusteella vääräksi.

10 POHDINTA

Työturvallisuuslaki on yksiselitteinen. Työnantajan on kartoitettava työhön liittyvät vaarat ja jos niitä ei voida poistaa, on työnantajan hankittava työntekijälle henkilönsuojaimet sekä ohjeistettava ja valvottava niiden käyttöä. Mitä enemmän tutustuin tutkimusaiheeseen liittyvään teoriaan, kirjallisuuteen ja tutkimustuloksiin, sen vahvemmin minulle muodostui käsitys siitä, että poliisilla pitäisi olla suojakypärä työskennellessä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistehtävillä.

Työturvallisuuslain mukaan yhteisellä työpaikalla tarkoitetaan sellaista paikkaa, jossa samanaikaisesti tai peräkkäin työskentelee eri työnantajien työntekijöitä. Onnettomuuspaikka on yhteinen työpaikka, jossa työskentelee muun muassa pelastus, ensihoito ja poliisi. Pelastus- ja ensihoitohenkilöstö pukeutuu suojakypärään muun muassa pelastusjohtoisilla tehtävillä, kuten tulipalo-, liikenneonnettomuus- ja raideliikenneonnettomuuspaikoilla, mutta poliisilla ei ole kyseisiin tilanteisiin soveltuva suojakypärää käytössä. Eräässä kommentissa mainittiin, että suojakypärä lisäisi työturvallisuutta onnettomuuspaikoilla.

Kaksi vastaajaa kirjoitti hyvin samalla tavalla siitä, että poliisi ei tarvitse suojakypärää, koska poliisi ei mene muiden viranomaisten tapaan sellaisiin tilanteisiin, missä suojakypärää tarvitsisi. Yhden vastaajan mielestä poliisi tulee paikalle vasta, kun pelastustoimet on tehty. Nämä kommenttien väittämät eivät pidä paikkaansa. Esimerkiksi liikenneonnettomuuspaikka on yhteinen työpaikka, jossa kaikki työskentelevät riskialttiissa toimintaympäristössä tehtävänkuvasta ja tehtävälle saapumisen ajankohdasta riippumatta. Esimerkiksi liikenteenohjaus kuuluu pelastajien ja poliisien tehtäväkuvaan. Pelastajat käyttävät liikenteenohjauksessa suojakypärää, mutta poliisit eivät. Väylävirasto opettaa liikenteenohjaajien koulutuksessa, että liikenteenohjaus on varsinkin pimeällä erityisen vaarallista. Koulutuksen mukaan liikenteenohjaajan suojarusteisiin kuuluu muiden suojarusteiden lisäksi suojakypärä. Eräässä kyselyn kommentissa otettiin kantaa, että liikennetehtävillä, jossa nopeudet nousevat korkeiksi pitäisi olla suojakypärä.

Erään vastaajan kommentin mukaan moniviranomaistehtävillä pelastuslaitoksen yksiköiltä on saatu suojakypäriä lainaan. Pelastustoimen johtaja vastaa työturvallisuudesta pelastusjohtoisella tehtävällä, mutta suojainten hankinta on työturvallisuuslain mukaan jokaisen toimijan oman työnantajan

vastuulla. Pelastuslaitos ei vastaa siitä, että pelastusyksiköstä löytyy suojarusteet kaikille toimijoille, mutta pelastustoimen johtaja voi vaatia, että suojakypärää pitää käyttää.

Poliisi voi olla myös ensimmäisenä kohteessa, joten senkin takia suojaimet tulisi löytyä omasta yksiköstä. Yksi vastaaja kertoikin, että on ollut tilanteita, jossa poliisi on ollut ensimmäisenä liikenneonnettomuuspaikalla, ja joutunut antamaan vammautuneelle henkilölle hätäensiapua onnettomuusajoneuvon sisällä suojautuen painavaan ballistiseen suojakypärään, mikä on aiheuttanut niska ja hartiakipuja. Tällaisissa tilanteissa paras vaihtoehto pään suojaamiseksi olisi kevyt suojakypärä, jonka kanssa on helppo toimia.

Eräässä kommentissa pohdittiin, että käytössä pitäisi olla titaanisuojakypärän lisäksi kevyempi ballistinen kypärä Ops-Core. Kommentin mukaan kyseinen kypärä madaltaisi käyttökynnystä ja olisi huomattavasti soveltuvampi, mutta myös työturvallinen vaihtoehto tietyillä tehtävillä. Toki olisi hyvä, että suojakypärässä olisi ballistinen ominaisuus, mutta toisaalta kevyen suojakypärän tarkoitus olisi suojata päätä sellaisilla päivittäistehtävillä, missä riskit ovat muut kuin ase- ja räjähddeuhkatilanteet. Sellaisilla työtehtävillä, missä nykyään ollaan ilman suojakypärää ja kohdataan pääsääntöisesti ihan normaaleja asiakkaita.

Tutkimustuloksissa oli yllättävää, että kukaan vastaajista ei kokenut, että suojakypärää tarvitsisi tiealueella työskenneltäessä, kuten puhallusratsiassa, nopeusvalvonnassa tai liikenteenohjauksessa. Oma kokemukseni poliisin työharjoittelussa oli, että tiealueella liikennevalvontaa tehdessä ja liikenneonnettomuuspaikalla koin turvattomuutta, kun minulla ei ollut mahdollisuutta suojakypärän käyttöön. Ensihoitajana totuin siihen, että tieliikennealueella työskennellessä suojakypärä tulee käyttää.

Liikennealueella on riski joutua esimerkiksi onnettomuuspaikan ohi ajavan auton töytäisemäksi, minkä seurauksena pää voi osua autoon tai paiskauduttaessa maahan aiheuttaen vakavan vammautumisen tai jopa kuoleman. Nykyään ihmiset kuvaavat kännykkäkameroilla onnettomuuspaikkoja ohi ajaessaan, jolloin keskittyminen on fokusoitunut muuhun kuin ajamiseen. Tätä opinnäyte-työtä tehdessäni tapahtui kahdella liikenneonnettomuuspaikalla onnettomuudet, joissa auttajat loukkaantuivat. Toisessa tapauksessa onnettomuuspaikkaa väistänyt autoilija osui ensihoitajaan ja toisessa tapauksessa autoilija lähti ohittamaan onnettomuuspaikkaa ja osui pelastajaan. Vastaava onnettomuus voisi tapahtua myös poliisille.

Tulipalopaikalla riskit eivät ole pelkästään sisällä palavassa rakennuksessa, vaan ne ovat myös rakennuksen ulkopuolella. Tulipalopaikalla esimerkiksi pelastuksen paineistettu letku tai korkealta putoava esine voi olla hengenvaarallinen varsinkin osuessaan päähän. Poliisi voi joutua olemaan lähellä sammutustöitä esimerkiksi kuvaamassa. Työharjoitteluni aikana olimme tulipalotehtävällä. Puhutin henkilöitä palavan hallirakennuksen edessä noin 50 metrin päässä sammutustöistä, kun yhtäkkiä paloletku kiemurteli noin metrin korkeudella suihkuttaen vettä ympäriinsä. Kysyin myöhemmin

pelastajalta, mitä tilanteessa tapahtui. Hän kertoi, että kierteellä ollut paineistettu letku irtosi paineen voimalla jakoliittimestä aiheuttaen kyseisen vaaratilanteen. Tällaisessa tilanteessa letku voi osua ihmiseen kovalla voimalla ja kaataa maahan, jolloin pää voi vammautua. Kolme vastaajaa ottikin esiin kommentissaan, että tulipalopaikoilla pitäisi olla suojakypärä.

Eräässä kommentissa kerrottiin tilanteesta, jossa oli menty pelastuslaitoksen nostolavalla rakennuksen katolle. Poliiseille oli tarjottu valjaat ja suojakypärät, mutta he eivät niitä ottaneet, koska olivat kokeneet niiden olevan tiellä katolla, jossa oli vastassa väkivallan uhka. Nostolavassa työskennellessä pitää aina olla suojakypärä päässä ja henkilön pitää olla kiinnittytynyt valjailla. Esimerkiksi nostolavan hydraulikka voi pettää ja nostokori saattaa notkahtaa väärin päin, jolloin nostolavassa olevat henkilöt putoavat valjaiden varaan. Tässä tilanteessa suojakypärä suojaa päätä heilahduksen ja pauskautumisen aiheuttamalta iskuilta.

Muutamassa muussakin vastauksessa otettiin kantaa siihen, että suojakypärän käytön ajatellaan vaikeuttavan poliisin toimintakykyä. Poliisi joutuu ajoittain toimimaan ballistisen kypärän kanssa. Ballistinen kypärä painaa useamman kilon, kun kevyen suojakypärän paino on noin 700 grammaa. Kudessa kommentissa otettiin kantaa millaisia ominaisuuksia suojakypärällä pitäisi olla. Kolmessa kommentissa otettiin kantaa budjettiin ja siihen, että valtio ei tulisi hankkimaan sellaisia suojakypäriä, joissa olisi hyvät ominaisuudet, kuten että ne olisivat kevyitä ja helposti puettavia. Ballistisen kypärän hinta on noin 2500 euroa kappale, kun taas yksi kevyt suojakypärä maksaa noin 100–400 euroa. Mielestäni hinnalla ei kuitenkaan saa olla merkitystä, kun puhutaan työturvallisuudesta.

Vastauksissa oli pohdittu, että suojakypärää voisi käyttää tehtävillä, joissa on vaarana, että ihmiset heittävät poliisia päin jollain esineillä. Eräässä vastauksessa oli mainittu poliisin joukkueenhallintajoukot. Joukkueenhallintajoukoilla on käytössä ballistinen kypärä, mikä on kyseisillä tehtävillä käytökelpoisempi, vaikka kevyt suojakypärä antaakin suojaa myös päähän putoavia esineitä ja iskuja vastaan.

Eräs vastaaja oli huolissaan, jos suojakypärän kanssa menisi väkijoukkoon, niin voisiko joku käyttää suojakypärää kuristamiseen. CE hyväksytty suojakypärä on varustettu leukahihnalla, joka irtoaa tietyn kynnyksen ylittyessä. Esimerkiksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitohenkilöstöllä käytössä oleva suojakypärä on ominaisuudeltaan sellainen, että jos se jää kiinni johonkin, niin suojakypärän leukaremmi irtoaa liitoksestaan. Tämä on juuri sen takia, että kukaan ei voi kuristua suojakypärän remmiin tai jäädä roikkumaan sen varaan. Näin kävisi myös mahdollisessa ”painitilanteessa” asiakkaan kanssa, joten tämä asia ei ole este suojakypärän käytölle. Valtioneuvoston asetuksenkin mukaan suojaimeiden käyttö ei saa aiheuttaa vaaraa.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella on paljon teollisuutta ja siellä sijaitsee muun muassa Loviisassa ydinvoimalaitos sekä Porvoossa Nesteen jalostamo. Vastaajista 49 % käyttäisi suojakypärää

teollisuusympäristössä. Vastaajien kommenteissa oli otettu kantaa siihen, että teollisuusympäristöissä veloitetaan käyttämään suojakypärää. Vastaajista kaksi kertoi, että suojakypärän on saanut lainaan, mutta toinen heistä oli sitä mieltä, että työnantajan pitäisi hankkia omat suojakypärät. Yksi vastaaja otti kantaa siihen, että työturvallisuuslain perusteella työnantajan velvollisuus on hankkia työntekijöille turvalliset työvälineet. Kommentissa oli vielä mainittu, että yksi tällainen olisi varmasti suojakypärä.

Eräs vastaaja epäili Valtionkonttorin suhtautuvan huonosti, jos esimerkiksi työmaalla olisi pitänyt käyttää suojakypärää, ja jotain tapahtuu, eikä poliisilla ollut sitä. Tällaisille työtehtäville poliisia monesti hälytetään. Paikan päällä poliisi tutkii, onko työturvallisuuslakia rikottu.

Tiedustelin sähköpostitse Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työsuojelupäällikkö ylikomisario Timo Leppälältä ja turvallisuuspäällikkö Juha Sipilältä, kuinka paljon Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella on ollut pään kohdistuneita vammautumisia. Timo Leppälä on ollut työsuojelupäällikkönä vuodesta 2017 ja hänen tiedossaan ei ollut yhtään pään kohdistunutta tapaturmaa, pois lukien yksi vakava työtapaturma, jossa nopeusvalvontaa suorittaneen poliisin päälle ajettiin vakavin seurauksin. Poliisille tuli päänvammojen lisäksi useita muita vammoja. (Leppälä 2023.) Olisiko tämä yksi poliisi pelastunut päänvammoilta tai olisivatko vammat ainakin jääneet pienemmiksi, jos hänellä olisi ollut suojakypärä päässä. Leppälän tapaan turvallisuuspäällikkö Juha Sipiläkään (2023) ei muista yhtään ilmoitusta, mikä olisi kohdistunut muualle kuin kasvojen alueelle. Kolme vastaajaa kuitenkin kertoi, että työtehtävällä on sattunut tapaturma, jossa suojakypärä olisi ollut tarpeellinen. Onko mahdollista, että kaikkia työtapaturmia ei ilmoiteta eteenpäin, jolloin ne eivät tule työnantajan tietoon. Nämä kolme henkilövahinkoja vaatinutta tapaturmaa eivät varmastikaan ole ainoat, mistä ilmoitus on jäänyt tekemättä.

Tutkimuksen tuloksen mukaan poliisilla pitäisi olla suojakypärä riskialttiissa toimintaympäristössä päivittäistehtävillä. Toivottavasti tämän tutkimuksen tulos herättelee poliisiorganisaation työturvallisuusasioista päättäviä henkilöitä kartoittamaan poliisin työympäristöön liittyvät riskit, hankkimaan suojakypärät ja ohjeistamaan niiden käyttö. Tärkeää on myös hyvän työturvallisuuskulttuurin vahvistaminen poliisien keskuudessa. Työpaikalta pitää lähteä terveenä kotiin!

10.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Varsinkin kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan pitää jatkuvasti arvioida tekemiään ratkaisuja sekä samaan aikaan hänen pitää ottaa kantaa analyysin kattavuuteen ja tekemänsä työn luotettavuuteen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija voi vapaammin vaikuttaa saadun aineiston analysoinnin ja tutkimustekstin välillä tehtyihin tulkintoihin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Eskola & Suoranta 2014, 209.) Tutkimuksen kulku on avattava lukijalle, jotta hän voi arvioida siltäkin kantilta tutkimuksen luotettavuutta. Tutkija itse voi arvioida tutkimuksensa paikkansapitävyyttä vertailemalla tuloksiaan muiden aikaisempien tutkimusten tuloksiin. (Eskola & Suoranta 1998.) Mahdollisimman

monipuolisella ja laajalla eri lähteiden käytöllä ja triangulaatiolla pyritään tekemään luotettava tutkimus (Tuomi & Sarajärvi 2002, 141–142). Kotimaisten ja kansainvälisten internethakujen ja kirjallisuuden perusteella tämän kaltaista tutkimusta ei ole aikaisemmin tehty, joten tutkimustuloksia ei pystynyt vertailemaan aikaisempien tutkimusten tuloksiin. Tutkimuksessa on käytetty monipuolisesti kotimaisia ja kansainvälisiä lähteitä. Tutkimukseen otettujen lähteiden luotettavuus arvioitiin tarkasti. Tutkimuksessa hyödynnettiin laadullisen ja määrällisen tutkimuksen sekoitusta, jotta tutkimuksesta saatiin mahdollisimman laadukas ja luotettava.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimuksen kohteena olevalla joukolla on kokemusta tutkittavasta aiheesta. Näin voidaan varmistua tiedon luotettavuudesta ja oikeellisuudesta. (Kylmä & Juvakka 2012, 3.) Tutkimus tehtiin valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille, jotka tekevät töitä juuri tähän tutkimukseen liittyvissä toimintaympäristöissä. Heiltä saatiin paras ja luotettavin tieto tutkittavana olevasta aiheesta. Matthews & Ross (2010, 212–213) kirjoittivat kirjassaan, että tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimuksessa ei esitetä johdattelevia kysymyksiä vastaajille, kuten ei tässäkään tutkimuksessa tehty. Kysely lähetettiin 109 poliisille, joista 41 vastasi kyselyyn, eli noin 38 %. Kyselyyn vastanneiden määrä oli riittävä tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Myös tutkimuksen saturaatiopiste saavutettiin.

Tärkeää on arvioida kriittisesti koko prosessin ajan, ovatko tutkijan omat ennakkokäsitykset vaikuttaneet tutkimustulokseen (Eskola & Suoranta 1998). Omia ennakkokäsityksiä on hyvä pohtia opinäytetyössä. Omaa työtä arvioitaessa on oltava tarkka ja rehellinen. Se, että kertoo noudattaneensa eettisiä periaatteita ei riitä, vaan se on vielä perusteltava. (Vilka 2021.)

Tässä tutkimuksessa minulla oli oma esiolettamukseni tutkittavasta aiheesta. Tämä ei saanut vaikuttaa tutkimusprosessiin. Minun piti huomioida tämä asia läpi koko tutkimuksen, jotta ei tapahtunut tutkimustulosten väärintulkintaa ja vääristymistä. Tutkijana olen toteuttanut tutkimuksen puolueettomasti, rehellisesti sekä ennen kaikkea luotettavasti. Tutkimusta tein uteliaasti.

Ruusuvuoren (2010) mukaan on tärkeää käsitellä vahvuuksien lisäksi ongelmakohdat ja heikkoudet. Työharjoittelussani Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella tuli useasti puheeksi opinäytetyöni aihe, ja se herätti paljon keskustelua. En halunnut tuoda aktiivisesti näkökulmiani asiasta esiin, koska en halunnut sen vaikuttavan tutkimukseni luotettavuuteen. Aihe oli minulle todella tärkeä ja olisin mielelläni halunnut siitä puhua sekä kuulla poliisien mielipiteitä ja näkökulmia. Tämä asia osoittautui suurimmaksi haasteeksi tutkimusta tehdessäni.

Lopulta tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa se, miten tutkija on avannut analysointinsa lukijalle (Eskola & Suoranta 1998). Luotettavassa tutkimuksessa lukijalle osoitetaan mistä aineisto koostuu ja kuvaillaan ne asiat joihin päätelmät perustuvat (Ruusuvuori 2010). Tutkimusprosessin ajan aivan tutkimuksen alusta tulosten esittämiseen ja niiden arviointiin asti tulee noudattaa hyvää tieteellistä

käytäntöä. Tämä toteutuu, kun käytetään tarkkuutta, huolellisuutta ja rehellisyyttä. Tieteellisen tiedon tulee olla luotettavaa. Tutkimuksen tekijöiltä odotetaan pätevyyttä ja osaamista tutkimustiedon laadun arviointiin. (Ronkainen ym. 2013.)

Tutkijalle myönnettiin tutkimuslupa Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta kyselyn toteuttamiseksi. Tutkimuksessa ei kerätty eikä arkistoitu vastaajien tietoja. Tutkimukseen osallistuvat vastasivat tutkimuskyselyyn anonyymisti, eikä heiltä kysytty mitään yksilöiviä tietoja, joista heidät olisi voitu yhdistää vastauksien tuloksiin. Vastaukset käsiteltiin ehdottoman luottamuksellisesti. Tutkimusdata tuhotaan opinnäytetyön valmistumisen jälkeen Webropol-ohjelmassa olevan poistotoiminnon avulla. Tutkimusmateriaalia pääsi käsittelemään vain tutkimuksen tekijällä olevan salasanan avulla. Materiaalia ei luovutettu kolmannen osapuolen haltuun. Opinnäytetyön tutkimuksessa kyselyyn osallistuneita henkilöitä kohdeltiin samalla tavalla ja kunnioittavasti.

10.2 Jatkotutkimusaiheet ja ehdotukset

Tässä tutkimuksessa vastaajat olivat ottaneet kantaa siihen, että minkälainen olisi poliisin käyttöön soveltuva suojakypärä. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että monen vastaajan mielestä suojakypärällä pitäisi olla riittävän hyvät ominaisuudet. Vastaajien mielestä suojakypärän pitäisi olla kevyt, helppo pukea, sen pitäisi pysyä päässä, eikä se saisi heikentää poliisin toimintakykyä. Jatkotutkimuksella voitaisiin selvittää, minkälaisia ominaisuuksia poliisiorganisaatioon hankittavalla suojakypärällä tulisi olla, ja minkälaisilla lisävarusteilla se tulisi varustaa, jotta se palvelisi mahdollisimman tehokkaasti poliisin tarpeita ja turvallisuutta.

Mikäli poliisiorganisaatio joskus päättäisi ottaa suojakypärät käyttöönsä, olisi jatkotutkimuksella hyvä selvittää poliisien käyttökokemuksia sen käytöstä. Tutkimuksella voitaisiin lisäksi selvittää, onko suojakypärässä sellaiset ominaisuudet, jotka poliisit kokevat tarpeelliseksi, sekä onko sen käyttö vaikuttanut heikentävästi poliisin kykyyn suoriutua perustehtävien hoitamisesta. Lisäksi mielenkiintoisena jatkotutkimusaiheena voisi selvittää, minkälaisia suojakypäriä poliisilla on käytössä muualla Skandinaviassa ja muissa Euroopan maissa.

LÄHTEET

Aivosäätiö. 2024: [Mikä on aivovamma? - Aivosäätiö \(aivosaatio.fi\)](https://aivosaatio.fi).

Aivovammatietaa. Aivovammaliitto. 2023: Luettavissa: <https://aivovammaliitto.fi/aivovammatietaa>.
Luettu 15.11.2023.

Alasuutari, P. 2011: Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. painos. Tampere, Vastapaino.

Andersson, J. 2024: Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen lääkintäesimies – ensihoidon kenttäjohtaja sekä ensihoidon työturvallisuusvastaava. Sähköposti 20.1.2024.

Brewer, J. & Hunter, A. 2006: Foundations of Multimethod Research. Synthesizing styles. Thousand Oaks: Sage Publications.

Castren, M., Kinnunen, A., Paakkonen, H., Pousi, J., Seppälä, J. & Väisänen, O. 2002: Ensihoidon perusteet. Keuruu, Otavan Kirjapaino Oy.

Castren, M., Korte, H. & Myllyrinne, K. 2022: Tuki- ja liikuntaelinten ja pään vammat. 2022: Luettavissa: [Tuki- ja liikuntaelinten ja pään vammat - Terveyskirjasto](https://terveyskirjasto.fi). 15.3.2022.

Duodecim Käypä hoito –suositus. Aivovamma. 2020: Luettavissa: [Aivovammat \(kaypahoito.fi\)](https://kaypahoito.fi).
28.4.2020.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2014: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. painos. Tallinna, Vastapaino.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere, Vastapaino, e-kirja. Luettavissa <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-035-6>. Luettu: 30.11.2023.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. 2024: Luettavissa: [Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston sisällä | Safety and health at work EU-OSHA \(europa.eu\)](https://europa.eu). Luettu: 5.2.2024.

Centurion. Helmet Protection Systems. Rotational Brain Injuries. 2021: Luettavissa: [PowerPoint Presentation \(centurionsafety.eu\)](https://centurionsafety.eu). 3/2021.

Frey, L., Botany, C. & Kreps, G. 2000: Investigating communication. 2. edition. New York. Allyn & Bacon.

Gilchrist, A. & Mills, N.J. 1987: Construction site workers helmets. Journal of occupation accidents. 1987:9, 199–211.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002: Tutki ja kirjoita. Vantaa, Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009: Tutki ja kirjoita. Vantaa, Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hirvonen, M., Koskinen, Hanna, Koskinen, Heli, Mannelin, T., Mäkelä, E., Mäki, S., Mäkinen, H., Nandelstadh, P., Rajamäki, E., Ruhala, A. & Tammela, E. 2014: Henkilönsuojaimet työssä. Vantaa, Multiprint Oy.

Kananen, J. 2019: Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. 2019: Työohje pelastuksen kevytkypärän käytöstä. 16.4.2019.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. 2023: Toimintaohje ensihoitohenkilöstölle henkilökohtaisten suojavarusteiden käyttämisestä. 16.6.2023.

Koskimäki, I. & Leppälä, T. 2023: Työturvallisuuden johtaminen poliisilaitoksella. Luento Valtio Expossa. Luettavissa: <https://vkazprodwordpressstacc01.blob.core.windows.net/wordpress/sites/6/2023/05/14.30-Tyoturvallisuuden-johtaminen-poliisilaitoksella.pdf>. 9.5.2023.

Kurronen, L. & Horelli, K. Aluehallintovirasto. 2022: Luettavissa: [Turvallista pelastustyötä - Aluehallintovirasto \(avi.fi\)](#). 31.3.2022.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012: Laadullinen terveystutkimus. Helsinki, Edita.

Kypärän kehityksen historia. 2022: Luettavissa: <https://fi.agmglobalvision.eu/blog/the-history-of-helmet-development>. 4.1.2022.

Laine, T. 2010: Miten kokemuksia voidaan tulkita? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa: Ikku-noita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittavalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä, PS-Kustannus.

Lappalainen, R. 2024: Väyläviraston työturvallisuus asiantuntija. Sähköposti 25.1.2024.

Laukkanen, T. 2024: Nivoksen työnjohtaja. Sähköposti 25.1.2024.

Leppälä, T. 2023: Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työsuojelupäällikkö. Sähköposti 27.12.2023.

Matthews, B. & Ross, L. 2010: Research methods: a practical guide for the social sciences. Harlow: Pearson.

Niiniluoto, I. 2012: Merkitys ja ymmärtäminen. Filosofian laitoksen raportteja 25. Käyttäytymistieteiden laitos. Turku, Turun yliopisto.

Nienstedt, W., Hänninen, O., Arstila, A. & Björqvist, S. 2009: Ihmisen fysiologia ja anatomia. Helsinki, Werner Söderström Oy.

Nienstedt, W. & Kallio, S. 2013: Luut ja ytimet. 10.–14. painos. Helsinki, Sanoma Pro Oy.

Niskanen, S. 2005: Hermeneuttisen psykologian tieteenfilosofinen traditio, Teoksessa: Kokemuksen tutkimus, Merkitys-tulkinta-ymmärtäminen. Toim. Perttula, J. & Latostenmaa, T. 1. painos. Tartu, Dialogia Oy.

Nivos. 2024: Luettavissa: [Parhaita valintoja arkeesi | sähkö - vesi - valokuitu - kaukolämpö - Nivos](#). Luettu: 1.2.2024.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindholm-Yläne, S. & Paavilainen, E. 2013: Tutkimuksen voimasanat. 1.–2. painos. Helsinki, Sanoma Pro Oy.

Ruusuvuori, J. & Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010: Haastattelun analyysi, Tampere: vastapaino, e-kirja. Luettavissa <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-309-8>. Luettu 25.11.2023.

Saarelma, O. 2022: Terveyskirjasto. Aivotärähdyks ja pään vammat (aikuiset). Luettavissa: [Aivotärähdyks ja pään vammat \(aikuiset\) - Terveyskirjasto](#). 30.3.2022.

Saarinen, E. 1994: Filosofia. Porvoo, WSOY.

Sang, C.K., Young, S.R., Sang, D.S. & Joo, Y.K. 2016: Preventive effects of safety helmets on traumatic brain injury after work-related falls. 2016 Nov;13(11):1063.

Siljander, P. 1988: Hermeneuttisen pedagogiikan pääsuuntauks. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 55. Oulu, Oulun yliopisto.

Sipilä, J. 2023: Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen turvallisuuspäällikkö. Sähköposti 15.12.2023.

Suomen pelastusalan ammattilaiset (SPAL ry). 2022: Luettavissa: [Onnettomuuspaikalla pelastustöiden tulee johtaa yhteistä turvallisuutta - Pelastusalan ammattilainen](#). 21.4.2022.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto. 2023: Luettavissa: [Työsuojelu - SPJL](#). Luettu: 20.1.2024.

Terveyskylä.fi. 2022: [Aivojen rakenne ja toiminta | Aivotalo | Terveyskylä.fi \(terveyskyla.fi\)](#). 23.2.2022.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työterveyslaitos. 2023: Luettavissa: [Henkilönsuojaimet | Työterveyslaitos \(ttl.fi\)](#). Luettu: 9.12.2023.

Työturvallisuuskeskus. 2024: Luettavissa: [Yhteinen työpaikka - Työturvallisuuskeskus \(ttk.fi\)](#). Luettu: 5.2.2024.

Vandernet. 2024: Luettavissa: [WG11 rotaatioiskutesti | KASK \(vandernet.com\)](#). Luettu: 13.2.2024.

Venture Tactical. 2024: Luettavissa: [Team Wendy - Tekniset tiedot - SAR | PDF | Rakennustekniikka | Materiaalit \(scribd.com\)](#). Luettu: 10.2.2024.

Viinamäki, L. 2007: Triangulatiivisen tutkimusasetelman soveltamismahdollisuudet. Teoksessa: Viinamäki, L. & Saari, E. (Toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki, Tammi.

Vilka, H. 2021: Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin, Jyväskylä: PS-kustannus, e-kirja. Luettavissa: [Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin | Ellibs Library](#). Luettu 13.11.2023.

Väylävirasto. 2020: Luettavissa: [Liikenteenohjaajan koulutusaineisto \(vaylapilvi.fi\)](#). 4/2020.

Väylävirasto. 2024: Luettavissa: [Tietoa meistä - Väylävirasto \(vayla.fi\)](#). Luettu: 15.4.2024.

LIITE 1

JULKAISUSUUNNITELMA

Opinnäytetyö esitetään opintosuunnitelman mukaisesti Poliisiammattikorkeakoulun järjestämässä seminaarissa. Lisäksi opinnäytetyö tallennetaan Theseus-tietokantaan, ellei tutkimuksen tulokset ja opinnäytetyön sisältö edellytä sen julkaisun rajoittamista. Muuta esittämistä tai julkaisua ei tehdä ilman tutkimusluvan myöntäneen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen lupaa.

Järvenpäässä 13.11.2023

Poliisiammattikorkeakoulun AMK-opiskelija

Piia Varpa

Tutkimuslupa ID-23804700 1 (3)

28.11.2023 POL-2023-161387

Piia Varpa
 piia.varpa@polisi.fi

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen päätös tutkimuslupahakemukseen
Tutkimuslupa: Pitäisikö poliisinkin pää suojata suojakypärällä tietyillä työtehtävillä ja tilanteissa

Hakija	Piia Varpa, poliisiopiskelija, Poliisiammattikorkeakoulu
Opinnäytetyön ohjaaja	Jani Vainio, ylikomisario, Poliisiammattikorkeakoulu Jussi Vesikko, vanhempi konstaapeli, Poliisiammattikorkeakoulu
Asia	Tutkimuslupahakemus
Hakemus	Piia Varpa valmisteleo Poliisiammattikorkeakoulussa poliisi (AMK)- tutkintoon kuuluvaa opinnäytetyötä, jonka aiheena on <i>pitäisikö poliisinkin pää suojata suojakypärällä tietyillä työtehtävillä ja tilanteissa.</i> Tutkimuksen suorittamiseksi hakija pyytää Itä-Uudenmaan poliisilaitokseelta lupaa tehdä kyselytutkimus pohjoisen alueen (Järvenpää, Hyvinkää, Por- voo) valvonta- ja hälytystoimintasektorin poliiseille. Varpan tutkimuskysymys on <i>pitäisikö poliisillakin olla suojakypärä tietyillä työtehtävillä, joissa on mahdollista saada päänvamman.</i> Lisäksi tarkoituk- sena selvittää, mitä ajatuksia suojakypärä vastaajissa herättää.
Päätös	Itä-Uudenmaan poliisilaitos myöntää hakijalle luvan (tutkimuslupa) kysely- tutkimukseen ja käyttää näin saatuja tietoja poliisi (AMK) -tutkimuksen opin- näytetyön edellyttämässä tutkimuksessa tässä päätöksessä määrätyn eh- doin. Tämä päätös on voimassa siihen asti, kun tietojen käyttö on tarpeen tutki- muksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistam- iseksi, kuitenkin enintään 30.4.2023 saakka. Poliisilaitos katsoo hakijan hyväksyneen tämän päätöksen ja sen ehdot vii- meistään silloin, kun hakija ryhtyy tämän lupapäätöksen mukaisiin täytän- tönpanotoimiin. Poliisilaitos voi muuttaa tätä päätöstä ja sen ehtoja, jos siihen on perusteltuja syyt.
Tietojen esillehaku, käsittely ja muut ehdot	Tämän luvalla nojalla saatuja tietoja saa käyttää vain lupahakemuksen liit- teenä olevassa tutkimussuunnitelmassa määritellyn tutkimukseen.

ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS
 Rehtie 1 A, PL 96, 01301 VANTAA
 kirjaamo@ita-uusimaa@polisi.fi
 Puh. 0295 430 291

polisi.fi

Hakijan tulee sopia suoraan haastateltavien kanssa haastattelututkimukseen liittyvistä tarkemmista menettelytavoista ja muista yksityiskohdista. Kyseley- ja haastattelututkimukset tulee toteuttaa siten, ettei niistä aiheudu merkittävää vahinkoa tai haittaa virkatehtävien hoidolle. Tutkimukseen osallistumisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

Vaikka tutkimuksen tekijällä olisi koulutuksessa ja harjoittelijana lupa käyttää virkatyöhön poliisin rekistereitä, ei niitä saa käyttää opinnäytteen tekemiseen ilman erikseen siihen haettua lupaa. Poliisin tilastopalvelun PolStat-järjestelmää saa käyttää ilman tutkimuslupaa.

Jos haastattelututkimuksen yhteydessä tulee esille salassa pidettävää tietoa, tulee toimia seuraavasti:

Tutkimuksen tekijä ei saa paljastaa salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan tietoonsa saamaansa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus. Tutkimuksen tekijä ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto ovat voimassa myös tutkimuksen päättyttyä.

Tutkimuksen tekijä vastaa osaltaan siitä, että tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään hakemuksessa mainitussa työn suorituspaikassa sekä muun käsittelyn yhteydessä lain edellyttämällä tavalla siten, etteivät salassa pidettävät tiedot voi paljastua sivullisille. Sähköisessä muodossa olevaa tutkimusaineistoa saa säilyttää ainoastaan sellaisissa tietokoneissa ja elektronisissa laitteissa, joissa käytetään aina kiintolevyn ja muiden tietovälineiden¹ vahvaa salausta sekä asianmukaisia tietoturvaohjelmistoja ja -ratkaisuja. Tutkimuksen tekijän on myös ennen käyttöä varmistuttava siitä, että kiintolevyllä tai muulla tietovälineellä ei ole haitta-, vakoilu- tai muita haitallisia ohjelmia tai tiedostoja. Tutkimusaineistoa ei saa missään vaiheessa säilyttää eikä muutoinkaan käsitellä pilvipalveluissa.

Ainoastaan salassapitositoumuksen allekirjoittaneella tutkijalla sekä opinnäytetyön ohjaajilla on oikeus käsitellä tämän luvan nojalla saatuja salassa pidettäviä tietoja. Hakijan on huolehdittava siitä, ettei tutkimuksessa julkaitavien tietojen kautta ole kukaan henkilö tunnistettavissa välittömästi tai välillisesti esimerkiksi otannan pienuuden vuoksi.

Tutkimuksessa ei saa ottaa yhteyttä ulkopuolisiin henkilöihin tutkimusaineistosta saatujen tietojen perusteella.

Henkilötietojen käsittelyssä tulee noudattaa tietosuojaa koskevaa lainsäädäntöä ja periaatteita. Tutkimuksessa tulee lisäksi noudattaa yleisiä tutkimuseettisiä periaatteita ja ohjeita (esim. <http://www.tenk.fi>).

¹ Tietovälineellä tarkoitetaan tässä luvassa sähköisessä muodossa olevan tiedon tallentamiseen tarkoitettua optista, elektronista tai magneettista välinettä (muisti).

Tietojen hävittäminen ja arkistointi

Tutkimuksen päätyttyä yksittäisen henkilön identifiointin mahdollistava tutkimusaineisto tulee hävittää tai siirtää arkistoitavaksi tai sen tiedot tulee muuttaa sellaiseen muotoon, ettei tiedon kohde ole niistä tunnistettavissa, kun henkilötiedot eivät ole enää tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Paperitukosteina tai sähköisessä muodossa olevat salassa pidettävät tiedot tulee hävittää silppuamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä siten, etteivät tiedot ole toimenpiteiden jälkeen palautettavissa.

Sovelletut lainkohdat

Tietosuojalaki (1050/2018) 4, 6, 7, 31 §

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 23, 24 ja 28 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, 6, 9 ja 89 art.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003) 2, 7, 16, 20 §

Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (1054/2018) 5 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä. Tämä päätös on toimitettu sähköpostilla.

Poliisipäällikkö

Ilkka Koskimäki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.11.2023 klo 08:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-mosta.

Jakelu

Hakija

Liitteet

Valitusosoitus

4.12.2023

Arvoisa viestin vastaanottaja,

Teen Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon opinnäytetyönä tutkimuksen siitä, pitäisikö poliisin pää suojata suojakypärällä myös muilla kuin ase- tai räjähdusuhkatehtävillä, kuten esimerkiksi pelastus- ja ensihoitohenkilöstö tekevät tietyillä päivittäistehtävillä ja lisäksi suojakypärän käyttö poliisin työturvallisuutta. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tutkimusta varten on laadittu Webropol-lomake, joka on osoitettu Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pohjoisella alueella (Järvenpää, Hyvinkää, Porvoo) valvonta- ja hälytystoimintasektorilla työskenteleville poliiseille.

Tutkimuksen tekijälle on myönnetty lupa Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta kyselyn toteuttamiseksi. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Tutkimuksessa ei kerätä eikä arkistoida vastaajien henkilötietoja. Tutkimus on anonyymi eikä vastaajaa voida yhdistää kyselyn tuloksiin.

Webropol tutkimusdata tuhoetaan tutkimuksen ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen ohjelmassa olevan poistotoiminnon avulla. Tutkimusmateriaalia pääsee käsittelemään Webropol-ohjelmassa vain tutkimuksen tekijän hallussa olevan salasanan avulla. Materiaalia ei luovuteta kolmannen osapuolen haltuun.

Tutkimus tehdään poliisin käytössä olevan sähköisen lomaketutkimus-ohjelman Webropolin avulla. Lomake aukeaa ilman erillistä käyttäjätunnusta tai salasanaa linkistä tämän saatekirjeen alapuolelta. Sama henkilö voi osallistua kyselyyn vain kerran. Vastaathan kyselyyn viimeistään 17.12.2023. Kysymyksiä on 13 ja vastaamiseen kuluu aikaa arviolta 10 minuuttia. Vastaamisen pystyy tarvittaessa tallentamaan ja jatkamaan myöhemmin.

Tutkimuksesta saadut tulokset esitetään osana opinnäytetyön tutkimustuloksia. Opinnäytetyö tullaan esittämään Poliisiammattikorkeakoulun järjestämässä seminaarissa.

Jokaisen mielipide ja kokemus ovat erittäin tärkeitä, jotta tutkimuksen aihepiiristä saadaan oikea ja mahdollisimman kattava kuva.

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen

Nuorempi konstaapeli
Piia Varpa
p. 0295435180/ 0405342751
piia.varpa@poliisi.fi

Pitäisikö poliisilla olla suojakypärä tietyillä tehtävillä ja tilanteissa?

1. Sukupuoli?

- Mies
- Nainen
- Jokin muu

Tallenna ja jatka myöhemmin

2. Ikä?

- 20-35
- 36-50
- 51-63
- yli 64

Tallenna ja jatka myöhemmin

3. Työuran pituus poliisissa?

- 10 vuotta tai vähemmän
- 11-20 vuotta
- 21-30 vuotta
- 31-40 vuotta
- 41 tai enemmän

Tallenna ja jatka myöhemmin

4. Ammattinimike?

- Ylikonstaapeli
- Vanhempi konstaapeli
- Nuorempi konstaapeli
- Muu, mikä?

Tallenna ja jatka myöhemmin

Seuraava

25% Valmis (1 / 4)

5. Onko käytössänne muita suojakypäriä kuin ballistinen suojakypäri pään suojaamiseksi?

- Kevytsuojakypäri
- Työmaakypäri
- Kolhulippalakki
- Muu, mikä?
- Ei ole muuta suojakypäriä käytössä

Tallenna ja jatka myöhemmin

6. Pitäisikö mielestänne poliisilla olla suojakypäri tietyillä työtehtävillä ja tilanteissa pois lukien ase- ja räjähduehkatilanteet, joissa käytetään ballistista suojakypäriä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

7. Pitäisikö suojakypärän käyttö perustua mielestänne poliisiorganisaation ohjeistukseen vai vapaaehtoisuuteen?

- Ohjeistukseen
- Vapaaehtoisuuteen
- Ei kumpaakaan
- En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

8. Jos teillä olisi suojakypäri, käyttäisittekö sitä tietyillä työtehtävillä ja/ tai tilanteissa, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

9. Millä työtehtävillä tai tilanteissa käyttäisitte suojakypärää, jos sen käyttö perustuisi vapaaehtoisuuteen?

- Tulipalopaikalla
- Liikenneonnettomuuspaikalla
- Ilmaliikenneonnettomuuspaikalla
- Vesistöonnettomuustilanteissa
- Räjähdysonnettomuuspaikalla
- Vaarallisten aineiden onnettomuuspaikalla (esimerkiksi CBRNE)
- Luonnononnettomuus- ja katastrofipaikalla (esimerkiksi myrskytuhoalue)
- Tiealueella (esimerkiksi puhallusratsia, nopeusvalvonta, liikenteenohjaus)
- Junarata- ja raidealueella
- Teollisuusympäristössä
- Rakennustyömaa-alueella
- Rakennussortuma-alueella
- Korkealla (esimerkiksi nosturit, nostokorit, kalliot, korkeat rakennelmat)
- Maanalaisissa tiloissa (esimerkiksi tietunnelit, junatunnelit, kaivokset)
- Muu, mikä?
- En missään työtehtävissä/ tilanteissa
- En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

50% Valmis (2 / 4)

10. Lisäisikö suojakypärän käyttö mielestänne työturvallisuutta?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

11. Oletteko joskus kokenut työtehtävillä tai työhön liittyvissä tilanteissa turvattomuutta, koska teillä ei ole ollut suojakypärää?

- Kyllä
 En
 En osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

12. Onko teille tai jollekin toiselle sattunut työtehtävällä onnettomuus, missä suojakypärä olisi ollut tarpeellinen?

- Kyllä, perustele?
 Ei

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen Seuraava

75% Valmis (3 / 4)

13. Mitä muita ajatuksia suojakypärän käyttäminen teissä herättää (pois lukien ase- ja räjähdusuhkatehtävät)?

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen Lähetä

100% Valmis (4 / 4)

